

ДНЕВНИКЪ

(Стенографически)

на

ОБЛАСТНОТО СЪБРАНИЕ ПЕТА РЪДОВНА СЕССИЯ.

XXXVII ЗАСЪДАНИЕ, ВЪ ПОНЕДѢЛНИКЪ 5 ДЕКЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало на 1 часа слѣдъ пладиѣ, подъ предсѣдателството на г. Д-ра Сгрански.)

Предсѣд.: (Звъни.) Засѣданието се отвара. Ще се прочете поименний списъкъ.

Секр. Данчевъ: (чете списъкътъ)

Предсѣд.: Присѣтствувать 47, отсъствувать: Рабинъ Ефенди, Консуловъ, Матакиевъ и М. Хулюсу съ отпущъ.

Ще се прочете протокола отъ минзлото засѣдание.

Секр. Руселиевъ: (чете)

Предсѣд.: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четения протоколъ? (нѣма.)

Ще се чете едно съобщение.

Секр. Руселиевъ: (чете)

№ 3,387

Господине Предсѣдателю,

Имамъ честта да Ви ява че, съгласно съ едно предложение на Началника на Милицията и Жандармерията, азъ днесъ назначихъ Директора на Администрацията при това управление майоръ Муткуровъ, правителственъ комисаръ, при уважаемото Областно Събрание съ особенната миссия да даде потрѣбнитъ разяснения които би се поискали презъ разглеждането и гласуването бюджета на Милицията и Жандармерията.

Примете. и пр.

Главний Управитель:

(подп.) А. Богориди.

За Началникъ на Канцеларията:

(подп.) Аргиричъ.

Предсѣд.: Това за свѣденіе.

Пристѣпиме къмъ д. р.; предстои да гласуваме расходитъ по Дир. на Общитѣ Сгради.

Секр. Руселиевъ: (чете)

Разрядъ IV. Дирекция на Общитѣ Сгради и пр.

§ I. Общи разн ски.

Гл. 1. Заплата 2,781.234 гр

Комисията намалява на 2,444.634

Д-ръ Жечевъ: Г-да! Считаю за свои длъжность, преди да пристѣпимъ къмъ гласуване бюджетътъ за Дирекцията на Общитѣ Сгради и пр., да кажа нѣколко думи върху уни-

чтожението на тая Дирекция. Ако мя застави да говоря тъй за тая Дирекция, то е самата репутация която ти има въ обществото. Преди всичко ще моля г. Директоръ Стамболски да не смята за докачение едно мое предложение за унищожение на Дирекцията въ слѣдствие тая репутация. Азъ храна всякото уважение къмъ г. Директора Стамболски, къмъ негова патриотизмъ и честность. Общето мнѣние за тая Дирекция може да е криво, но то съществува. Азъ това не говоря по мое само мнѣние, но го говоря и на основание на това което съмъ слушалъ съ уши въ населението. Особенно когато преди два три месеца пажувахъ въ коллегията си отъ тукъ до Котелъ и обратно, съ когото и да се срѣбнахъ, все чуввахъ да се припомни лошо мнѣние и негодование за Дирекцията. Какво, казватъ, мислите да направите съ тая Дирекция? Каква полза принася тя? Тя съществува само и само да бѣде единъ *sinecure* за чужденцитѣ. Въ сжщность работата е тъй. Като погледнемъ, тамъ има чиновници чужденци, а туземцитѣ сж единици, отъ 3 или 4 разрядъ по служба. Можатъ нѣкои да кажатъ, че тая Дирекция се предвижда отъ нашия основенъ законъ и не може да се унищожи. Може да е право това мнѣние. Но, поне мене, съвѣстътъ ми диктува да кажа, че Дирекцията на Общитѣ Сгради по нашия бюджетъ не е друго, освѣнъ луксусъ. За сега поне можеме да прекараме безъ нея, а кога ни позволи бюджетътъ можемъ да я имаме. Сега когато всички се стараемъ за икономии, когато всички плачатъ за участъта на населението, това управление е излишно, да списитимъ суммата за издржката му, да улекне повече на населението. Тая Дирекция, по-всичкитѣ ѣ части, се състави отъ чужденци — искамъ да кажа още ливантинци, всички разни специалисти, по споредъ мене съ съмнителна специалность. Освѣнъ че намѣрили тукъ да се прѣхранватъ, та не си глѣдатъ работата, но още се подиграватъ съ насъ Българитѣ. Азъ знай примѣри за това. Преди година тамъ въ Котленско имаше единъ мостъ за да се поправи стигаха 1000 гр. Инженеритѣ искараха обаче разноскитѣ на 10,000 гр. и повече. Прави се мостътъ зимно време. Инженерътъ който билъ пратенъ тамъ по неговитѣ качества и способность, намѣрилъ възможность да се прави мостътъ презъ Ноемвриа месець. Той отбилъ водата. Въ това време завала дѣждъ или снѣгъ, дошълъ стопенъ, и като отбита водата отъ лѣглото си, нахлула въ селото. Хората виждатъ единъ день наводнено селото. Отъ толкова години, бацитѣ на хората незнали да е дохождала вода въ селото имъ. Огиватъ обаждатъ на кмета, той повиква инженерътъ и му казва: хората ще се издаватъ, що сте отбили водата? Той казва, че не е тѣхна работа; тукъ се прави мостъ. На Марта, стоили се времето и водата поднела мостътъ. (единъ гласъ: Отъ снѣгъ е билъ, та се стопилъ.) И за тоя мостъ се похарчи 10,000 гр.! Его какъ се подиграватъ съ насъ и съ паритѣ ни. Има такива чужденци въ тая Дирекция, че се хранитъ и подиграватъ съ нашитѣ пари. Слѣдователно мнѣнието което съществува за тая Дирекция е мнѣние справедливо може да се распорѣди другоаче тая Дирекция, ако не се унищожи съвсѣмъ. Но, моитѣ избиратели — считамъ за своя длъжность да кажа — желанието на моитѣ избиратели е да не отпущаме никаква сума за Дирекцията на Общитѣ Сгради. Азъ поне нѣма да гласувамъ за такъва сума.

Дир. Стамболски: Гда, срама се да говоря и защитавамъ тая дирекция, понеже тя е повѣрена мене. Срама се, г-да, защото може би, мнозина отъ г-да представителитѣ ще помислятъ, че азъ защитавамъ съществуването на тая дирекция, само и само да бѣда азъ директоръ и да се препитавамъ. Наистина, на първи поглѣдъ, всѣкому би дошло това наумъ. Но азъ положително и тържественно обяввамъ, азъ имамъ добра кариера, нѣмамъ намѣрение да се препитавамъ съ тая дирекция. Но като Румелиецъ, като

българинъ, като човѣкъ когото боли за тая страна, азъ трѣбва да кажа нѣколко думи въ защита на тая дирекция.

Има, г-да, въ нашата областъ 6 дирекции; отъ тѣхъ петъ сж които разнасятъ пари, безъ да има единъ резултатъ за страната, а само за поддържане на чиновниците. А едната, шестата отъ тия дирекции, е, която може да бѣде и трѣбва да бѣде най-много и най-много производителна, тя е Дирекцията на Общитѣ Сгради земледѣлието и Търговията, ако щете кажете: и пошитѣ и телеграфитѣ, горитѣ и рудницитѣ. Отъ тая дирекция се очаква материалната подпора на страната ни, съ подиганieto на земледѣлието, търговията, винарството и пр. Не само отъ едното просто съществуване на тая дирекция разбирамъ да се поддържа земледѣлието и винарството, може би и други още клонове на производителността въ страната, но тая дирекция ако нѣма срѣдства, какво може да направи? Напредъ въ Българското Княжество нѣмаше министерство по тая частъ. Напослѣдъкъ и тамъ се учрѣди. Едно такъво управление работи, въ настояще не показва никакъвъ резултатъ, само пари поглъща, а резултатъ показва слѣдъ петъ, десетъ години. Дайте нуждний персоналъ, нужднитѣ закони, тия харчове, за които двестъ се оплакватъ слѣдъ 5—10 год. ще сганатъ голѣми богатства за нашата страна. Отъ тамъ ще фигуриратъ въ бюджета 100-ина хиляди, милиони и повече гр. Ще се отворатъ рудници, отъ день на день почноватъ да се явяватъ. Иностраннитѣ инженери намиратъ прѣдъ себе си почва за дѣйствия, глѣдатъ на нашата страна като на Калифорния, на веѣка стѣпка, богатство скрито въ земята.

Освѣнъ това, тая дирекция е претоварена още съ едно управление, на което всички чиновници сж дѣца, то е активно, не като другитѣ пасивно управление. То е управлението на пошитѣ и телеграфитѣ. То занѣма повече време на Директора и влече твърдѣ голѣма отговорностъ. Материалната полза не е много отъ него, но то е повече съ цивилизаторска цѣль, която като океанъ е койго оплодотворява и развива. Г. предговорившии каза само за единъ клонъ на дирекцията. По причина на тоя клонъ, тя добила твърдѣ лоша репутация. Азъ когато бѣхъ вънъ отъ дирекцията казвахъ същето. Отъ дѣ е произлѣзло това събитие да се неглѣда тѣй съ добро око на тая дирекция незная. Зная обаче, че това се говори още отъ начало. Въ начало, при устройството на дирекцията, чиновници, били специалисти или не, добри или не, тѣй съ разни препорѣки се замѣствили тамъ хора които нищо незаслужаватъ. Азъ като влѣзохъ въ дирекцията намѣрихъ ги назначени; намѣрихъ началникъ на техническия отдѣлъ, също и другъ началникъ, намѣрихъ писекторъ на пошитѣ и телеграфитѣ, нѣкой Николанди, който съ револверъ ходилъ на горе на доле. Такива чиновници намѣрихъ. Макаръ да имаше политически сиживки, азъ като влѣзохъ отдалечихъ тия лица.

Да додемъ за инженеритѣ, за които твърдѣ справедливо предполага г. Котленский депутатъ. Тѣ може да сж такива, но какво да се прави, г-да, когато тѣ сж съ контракти. Азъ се помѣчихъ да ги отстрана, но не ми биде възможно, понеже се защищаватъ. Посѣгнахъ, особено за едного, съ всички срѣдства, но не можахъ да сполуча. За това съмъ казвалъ всѣкога, че трѣбва да ги търпимъ до дѣто имъ истече срокътъ по контрактитѣ. Като знаатъ тѣ сами че ще имъ се даде нѣтъ слѣдъ време, неможатъ вече да работатъ съ оная охота и искренность, която се проявява у единъ човѣкъ, когото боли на сърцето. И дѣйствително до сега ако и да съмъ ги държалъ, пакъ благодарение на бдителността на нѣкои които вардеха, иначе щеха да опронасатъ повече пари. Его причинитѣ които отъ начало дали такъва лоша репутация на дирекцията. То сж чиновници-

тъ отъ единъ клонъ. Като за архитекторитъ — тѣ сѣ единъ двама чиновници, не могатъ и да се замѣтатъ понеже имаме наши. Принудени сме прочее да държимъ чужденци, но специалисти ли сѣ или не, незнай. П. К. ги е припозналъ за способни, види се. Сега отъ такъва смѣсъ персоналъ, на толко плътни служби, при такива чиновници, моля, да кажете съвѣстно, може ли тая дирекция да върви като медъ и масло? Ако говора за защита на съществуването на тая дирекция, то е само да докажа нуждата отъ нея въ бъдъще. Отъ тая дирекция се очаква развитието на всички наши областни богатства, било въ земята или надъ нея. По ти, може да се каже, и до сега е направила една стъпка напредъ. Истина се жертвува голъма сума, много разноси, но е направила и стъпка напредъ. Може би за напредъ като се повѣри въ неспособни ръце, като се пречисти персональтъ и другитъ ѝ подвѣдомствени чиновници, да се назначатъ по-добри, може ти да тръгне съ гигауски крачки.

Д-р Жечевъ: Отъ такъво говорене на г. Директора, можахъ да извлека това, че той се съгласява за унищожението на тая дирекция. Ако си пакъ защитава, то е че е Директоръ на Общитѣ Сгради, че който и да бѣше тѣй трѣбаше да направи — може да се каже отъ учтивостъ. Наистина, не трѣба да се говори само за техническия отдѣлъ, има още отдѣлъ за коцитѣ и телеграфитѣ, за търговията и пр. Тия обаче могатъ да се дадатъ на другитѣ дирекции, а дирекцията да се унищожи. Азъ ми е заръчано за Дирекцията на Общитѣ Сгради да не гласувамъ нито една нара. И азъ имамъ да гласувамъ, който иска другъ нека гласува.

Д-ръ Хакановъ: Почит. ми събратъ е Котленски представителъ, но той представлява цѣлата страна, а само е избранъ отъ Котелъ. Та той трѣба да гласува ако би да рѣшимъ и да изгоримъ Котелъ. (Жечевъ: не. (смѣхъ).) Трѣбаше да глѣда изобщо за съществуването на тая дирекция и за всичко което трѣба да се върши за страната, не да се глѣда отъ точка зрѣние на Котленско и не на тѣснитѣ негови изгледи, а отъ точка зрѣние на страната, която иска да живѣе, да напредва. Ако съмъ пратенъ да представлявамъ страната за днесъ само и за утрѣ, тогава да кажа и азъ, че моитѣ избиратели не даватъ пари, да кажемъ всички това отъ страна на избирателитѣ си. Не е тѣй обаче. Ние тукъ можемъ да рѣшаваме нѣща и противъ волята на избирателитѣ си. Не всекога нашитѣ избиратели зиятъ да вършатъ работа въ ползата си. Нашитѣ избиратели могатъ да ни туратъ въ трудно положение, съ своитѣ настоящи поръчки, но ние, веднажъ избрани, трѣба да глѣдаме интереситѣ на нашитѣ избиратели и за въ бъдъще за 500 години и за винаги. Тѣй трѣба да глѣдаме за въпроситѣ тукъ и тогава ще се поставимъ на по-широко мѣсто да мислимъ.

Ако взема да говора за защита на Дирекцията на Общитѣ Сгради, имамъ що да кажа. Азъ сподѣлямъ мнѣнието на г. Жечева върху всичко което каза за тая дирекция. Азъ даже мога да умножа това. Дирекцията на Общитѣ Сгради не е показала ползата, която трѣба да произведе за страната, за която бѣше основана. На мнѣние съмъ обаче, че ако не вземемъ мѣрки да преустроимъ тая дирекция, дѣйствително и за напредъ ще бѣде безполздна. Ако дирекцията не е направила което трѣбаше, главната причина е че се създава въ време, въ което не е могло да се намѣри единъ или двама човѣци, които могатъ да занематъ тия служби отъ които се тя съставлява. На това е криво времето. Второ, на тая дирекция не се даваха доста срѣдства, защото иммахме, за да може да направи нѣщо. Всичко това туй което се говори ако е истина, заключението, че е лоша дирекцията, не е истинно.

Най сме най-последний народъ въ Европа. Турцитѣ не смѣтамъ за Европейци: като извадимъ тѣхъ, ние сме най-последний народъ. Като такъвъ народъ, предстои да покажемъ усилия да дойдемъ на равно съ най-последния преди насъ. За това нѣщо трѣбать гигантически усилия. Това не се постига, ако ние казваме, че нашитѣ избиратели не ни позволяватъ да гласуваме за това, онова, пѣтица не ни трѣбать — и пр. Ако ние отиваме да казваме на избирателитѣ си: изберете мене, ще направа да ви се опрости кадастра, все въ полза ваша ще работа, — ние сме най-последний народъ . . . (гласове: въ какво най-последенъ?) Казвамъ — въ просвѣщение и богатство. Трѣба да ги развиемъ, трѣбать ни пѣтица и съобщения; трѣба да се разработитѣ рудницитѣ, да се развие земледѣлието, да се подигне индустрията. Кой ще съдѣйствува за това? — Дирекцията на Общитѣ Сгради, Земледѣлието и Търговията. За да може тя да подигне тия источники, трѣба да се постави на положение, не така да ѝ даваме по двѣ по три хиляди гр., не тѣй да казваме, че нѣма нищо да гласуваме за нея. Не тѣй трѣба да глѣдаме на работитѣ. Ние мислимъ сега да правимъ малка желѣзница, да рѣшимъ да правимъ пѣтица; когато дѣдемъ срѣдства на дирекцията и тя не направи нищо, тогава можемъ да я критикуваме и първа наша длѣжностъ може да е да унищожимъ тая дирекция — ще имаме за това легална почва. Можемъ, безъ да я унищобаваме, да не гласуваме въ бюджета за нея срѣдства и — свършено. Сега обаче добре ли ще направимъ ако я унищожимъ? Напротивъ ще дадемъ на свѣга зрѣлище отъ хора, които нѣматъ намѣрение да живѣятъ. Рѣшаваме да унищожимъ тая дирекция като че въ насъ пѣтицата сѣ свършени: незнаемъ, че нашитѣ селени и граждани нѣматъ съобщение; поща селска нѣма; глѣдаме земледѣлието стои въ най-първобитния начинъ за работение, глѣдаме търговия нѣма никаква. Оставамъ настрана пошитѣ и телеграфитѣ, които можатъ да се подведатъ на друга дирекция. Всичко друго би трѣбало да остане въ най-първобитно състояние; тогава когато трѣба да вземемъ, кое—кое, да направимъ нѣщо да улеснимъ дирекцията, да може да дѣйствува, ние казваме, че сме благодарни да нѣма дирекция, да нѣма пѣтица, да живѣемъ както нашитѣ праотци, — да развалимъ дирекцията. На какво основание това? — Когато пѣтувалъ г. Жечевъ, намѣрилъ двама, трима да казватъ че дирекцията е лоша. Когато рѣшавали въпроси въ камарата трѣба друго-яче да мислимъ. Представителството ще бѣде много пѣти въ противоречие съ избирателитѣ съ въпроси които то добре разбира, а избирателитѣ мѣчно.

За това когато глѣдаме на тия работи, не трѣба да глѣдаме така както г. Жечевъ; тукъ се касае да нарѣдимъ Дирекцията на Общитѣ Сгради, Обл. Събрание трѣба да каже своята дума за това и тогава то ще заслужи похвала, тогава ще работи въ полза на избирателитѣ си.

Д-ръ Юруковъ: Азъ, г-да, искахъ да кажа само това, че истина унищожението на дирекцията е много пужно и справедливо. Наистина, нищо не е полѣзно да имаме освѣнъ Главенъ Управителъ и Дирекция на Милицията и да има само кой да плаща на чиновници. Друго всичко е излишно. (смѣхъ.)

В. Нейчовъ: Г-да! Азъ вѣрвамъ, когато г. Директоръ стана да защитава дирекцията, или поне нуждата отъ нейното съществувание, думитѣ които искаха сѣ излѣзали отъ неговото сърдце, като на човѣкъ който оцѣнява ползата на дирекцията. Азъ вѣрвамъ на тия думи. Ако глѣдаме като човѣкъ който имаше нужда отъ съобщение и други работи, ще утвърдимъ, въ знание на работата, че тая Дирекция ако не е направила нѣщо, поне е направила много малко, въ сравнение съ жертвитѣ. По кое управле-

ние въ начало е тъй полъзно? Никое такъво не може да направи отъ веднажъ всичко нужно. Другитѣ управления и дирекции иматъ ката-денъ да вършатъ нѣщо, а резултатъ има ли? Напротивъ резултатътъ послѣ излиза. И по-добръ е да се работи хубаво, резултатътъ да излиза късно, само да е добръ. Мислѣхъ да съмъ много кратъкъ както всѣкога, но ще кажа, г-да не зная до колко ще бѣде практично и економично ако дирекцията на Общитѣ Сгради се расподѣли на другитѣ. Сега поне има на чело на управлението титуляренъ директоръ който е отговоренъ. Наистина тая дирекция много малко е направила. Има и нѣщо направено, не зло, но има нѣщо направено много неумно. Както и да кажемъ, но на всѣки начинъ, за това има човѣкъ който да отговаря. Той полага всички усилия да бѣде нѣщо по-рѣдовно. Но да положимъ, г-да, че тая дирекция се расподѣли между другитѣ. Какво ще стане? Ще има второстепенни чиновници, които ще вършатъ работитѣ на тая дирекция. т. е. оня директоръ на когото при другитѣ атрибуции ще се придаде и нѣкои отъ унищожената дирекция, ще прави щото да има много малко работа съ това управление като второстепенно, и ще глѣда повече време да заминава съ своитѣ прями обязанности, толко повече, че О. У. не го задължава. Така щото, въ случай на нерѣдовност и злоупотрѣбления, ще се защитава съ това, че ми трупате работи които не сж мои. Сега и да се правятъ злоупотрѣбления, пакъ сж въ малко развитие, че има лице отговорно за да не ставатъ такива. Когато много директори ще управляватъ повече, лица ще правятъ злоупотрѣбление. Колко по горни чиновници има и сж отговорни, тѣ сж все повече честолюбиви да не се упиятъ съ укори, че правятъ злоупотрѣбления. Напротивъ малкий чиновникъ може да каже: какво има съ мене да ме осжждате, който глѣдамъ да сиеста нѣкоя пара.

Г-да, твърдѣ бѣхъ склонилъ да се расподѣли тая дирекция, да се унищожатъ като самостоятелна, да се расподѣли между другитѣ, много економия може да се направи, но, страхъ ме е, тая економия ще бѣде само въ нашитѣ въображения. Паритѣ които прямо ще списимъ отъ чиновницитѣ, ще направимъ да се издѣдатъ отъ други повече. Има друго нѣщо. Една страна която има нужда да развива своята индустрия, своята търговия, толко въ промишленно, толко въ други отношения, тая страна има нужда непременно отъ такъво управление. Не помня кой писателъ е казалъ, че най-голѣмий двигателъ за просвѣщеніето е земледѣлното търговията и пр. Обикновено за земледѣлното, истина, че жертвитѣ сж голѣми спрямо малкото сила на областта, но трѣбва да се вземе въ съображение, че които исплащатъ тия жертви толко сж съсипани, но и за тѣхъ се грижимъ да ги улеснимъ съ начинъ да могатъ да благоденствуватъ. Азъ мисля нѣма кой да възрази че ще направимъ нѣщо противъ О. У. като унищожимъ дирекцията. То не би било много основно, защото нѣма да се унищожатъ нуждата отъ управлението, то ще бѣде натоварено на други дирекции. Но, г-да, ако работи сега дирекцията сама мъчно и има злоупотрѣбления, бѣдете увѣрени, тия работи натоварени на разнитѣ управления, ще бѣде по-зло. Малката економия която мислимъ да остане, ще бѣде безполъзно списена, ще бѣде по-зле. Както щете, но, мисля, Обл. Събрание нѣма да направи актъ на патриотизмъ, ако приеме унищожението. Истина имамъ честта да представлявамъ сиромаси данъко-плащачи отъ тая дирекция, ще кажа, за тѣхъ не е имало полза, че не дава козитѣ да си пасатъ въ гората, но пакъ ще кажа, че ако има полза отъ дирекцията, то трѣба и да се предпазвамъ да я расподѣлимъ на другитѣ. Мисля и мнозина мои другари сподѣлятъ моето мнѣние, да се спестатъ повече пари отъ тая дирекция, но на мѣсто тая економия, ако се има предъ видъ, че дирекцията отива лошо до сега, да вземемъ мѣрки да бѣде подобена срѣщо жертвитѣ които се отпущатъ.

Д. Т. Бракаловъ: Г-да, появи се въпросъ за унищожение Дирекцията на Земледелието, Търговията и пр. пр. Това предложение е въ видъ на економия, като се каза още, че се доказало на факти, че тя въ разстояние на нѣколко години не е принесла очакваната полза. Говори се за полза на унищожението ѝ и противъ. Доводитѣ изказани отъ ония, които сж за унищожението ѝ, сж и безъ доказателства силни, та да ми се доказва противното ми се види повече да е яланкатно отъ колкото да е доказателство. (Нейчовъ: докажете го.) Ще се помжча да докажа на моя събратъ, ако се види толко настоячивъ да иска, и нѣма да се распоклата. Безъ да ме е грижа, че ще ме туратъ въ пролетарията, ако искамъ унищожението на дирекцията ще говора. Ще кажа, че съмъ избравъ отъ селачени и за тѣхъ ще ми е грижата. И съмъ съмъ селачанинъ и простакъ, но, мисля, че изпълнявамъ своята мисия, когато защищавамъ интереситѣ на тия простаци селачани. Въ смисль да увеличи ползата отъ нашитѣ учрѣждения, или ползата отъ учрѣжденията които употрѣблява страната ни, азъ ще отговора на въпроситѣ тъй както ги виждамъ поставени.

Самъ г. Директоръ Сгамболски, комуто бѣше длъжностъ да защищава дирекцията, за унищожението на която се касасе въпросътъ, той за защита неможа да каже много голѣми доводи. Каза той, че *трѣба* тая дирекция. Разумѣва се че трѣба. Защото е трѣбала за това сж я поставили законодателитѣ. Но тя, че не е извършила нищо, че е направила *малко нѣщо*, че е направила *крачка напредъ*, неможе да се каже крачка напредъ, когато е направила грамадни жъртви. Толкова сумми отидоха на халосъ, а нищо нѣма на мегданъ. Това не е крачка напредъ. Суммитѣ които се халосаха, трѣбаше да има нѣщо срѣщо тѣхъ. Истинна избирателитѣ на всички представители неможатъ да правитѣ толкова жърви, но и не искатъ много нѣщо. Избирателитѣ колкото даватъ, поне за толко искатъ работа, искатъ да видатъ нѣщо изработено срѣщо тия пари. Защото и азъ немога да разбера тъй само за лукусъ, че трѣба да сжествува тая дирекция. Хората неможатъ да се хранатъ съ мечтателностъ за 1000 години. Или трѣба да се дири тя, че е закопана, както били закопани лиритѣ въ земята! Работата е нужна. Разбирамъ тоя часъ резултатътъ неможе да се види, трѣба да се чека 1000 години, то е врѣдително, резултатътъ сами е врѣденъ. Г. Директоръ самъ каза, че дирекцията била пълна съ паразити, съ хора дембели и тунейдци. Той се помжчилъ да я очисти, ние му благодаримъ за това. Моля моитѣ събратия да ми позволятъ да бѣда представителъ да благодаря за това. (гласове: прието!) Но отъ друга страна самъ Директорътъ отворилъ вратата да нахлуятъ други толкова чужднeci. Само тогава щѣхъ да призная искреността на тая дирекция или на г. Директора, ако ми каже на коя основа е направилъ, ама безъ шукалкавание . . . (смѣхъ) е отворилъ вратата на нѣкой Монтани и пр. Нали трѣбаше да вземе хора които да отговарятъ на паритѣ които взематъ? Да вземе човѣкъ да испѣди хората които ги докаралъ г. Вълковичъ, да признае че той е докаралъ паразити, отъ друга страна да довежда паразити, — това немога да разбера. Едно нѣщо има да кажа, че много пжти слушамъ отъ почит. Директоръ да казва едно друго на мнозина, но той трѣба тукъ да го каже. Огдава се най-голѣма вина на Глав. Управителъ. Чули сме отъ официални уста, отъ Директора, че на Глав. Управителъ му се представилъ нѣкой ахчия, отъ високо мѣсто, и той нѣмало кому да го стовари, та го стоварилъ на тая дирекция. Въ такъвъ случай азъ не мога да повѣрвамъ нищо за способността на Монтани, той може да е билъ нѣкой пачиджия. . . (смѣхъ) Цѣль день глѣдашъ човешка умрела глава, съ стѣкла на очитѣ, не зия какви. До колко време ли трѣбаше за да се обнаружи,

дѣто каза г. Нейчовъ, резултатътъ? Тоя човѣкъ има типическа основа въ такива дѣла: утрина като отиде да сѣдне на масата, да дръпне, да опре глава на масата, да глѣда и да казва. Човѣкъ като го глѣда ще рече, че тоя човѣкъ има *idée fixe*. Нашата страна е отъ хора, които принасятъ великодушно пари, но нищо не виждатъ, нѣма никакъвъ резултатъ и отъ тия пари. Истина имаме малко сръдства, нашето население е голо. Грѣхъ е при това да казваме още че нашето население малко жертвува. Още пепелището дими кѣто прегърпѣю, пакъ е до тамъ великодушно да си дава залькътъ отъ устата и да поддържа такъва дирекция, и такива жертви съ които дяволътъ би билъ пренесенъ отъ Сръдиземно море въ Арапската пустиня. . . (смѣхъ) И тия диви хора, тия не учени хора, които избрали г. Жечева, иматъ инстинктъ иматъ и тѣ идеи за хубавото, за изящното, съ тия жертви показватъ, че сж хора на Азийско племе. Но тукъ е въпросътъ да глѣдаме кесията на нашитѣ избиратели, която сж ни повѣрили, да я пазимъ, да не се харчи напразно и когато се-така харчимъ можемъ да не дадемъ. Поне въ тая смисълъ, мисли, че дѣйствуваме. Обаче въ много отношения въ нашитѣ кесии бъркатъ безъ да ни питатъ и даже единъ шамаръ можатъ да ни ударатъ и нѣма да ни питатъ, че трѣба да защитатъ тая дирекция.

За това, по мое мнѣние, тая дирекция не да се унищожи, но дѣлата ѝ да се размѣтнатъ между другитѣ дирекции, да се определятъ главитѣ отдѣлно въ бюджета и да се размѣри тѣй щото съ паритѣ които се отстъпватъ да добива резултатъ който да отговаря на желанията на населението. Тая дирекция ако остане тѣй, да съществува по начинъ, по който и до сега е съществувала, напуста ще жертвуваме паритѣ си. Отъ 5 години насамъ направихъ хесапъ да вида колко е харчено и да прѣсметна работата. Ще ви кажа, че само заплати сж се давали. Човѣку иде да заплачи и не още 5 год. но още 500 год. да съществува, нѣма да принесе полза. Нѣка ми се покаже три метра направенъ пѣтъ, азъ си отсичамъ главата. (смѣхъ) Ей-богу! ви казвамъ. Това е не мислимо, не възможно. Тая дирекция е направена тѣй, щото не да направи, но да развали, да прахосва. Единъ рапортъ днесъ има за дѣянията на тая дирекция. Който би го прочелъ ако е истина — то не би дрѣзналъ да каже за съществуването на тая дирекция. (Нейчовъ: Азъ го прочетохъ.) Не казвате право, не сте го чели! (смѣхъ) На много мѣста, които указва рапорта, които говорятъ за тая дирекция, стига това. . . (Нейчовъ: чель съмъ го но не е истина.) Не мога да мисля, че не е истина. Азъ като зная чъ е рапортътъ отъ честни хора, не мисля, че е лъжовенъ. Завчера и г. Директоръ не можеше да опровергае злоупотрѣбленията. Единъ мостъ въ Ист. Румелия е съборенъ, та съкашъ е въ Камчатка, носили се камане, и Директорътъ каза, че не знае това. Не зная да ли е истина рапортътъ на комисията, но ти не може да казва такъва лъжа. Зная отъ практика въ разстояние на 4 години, че не е вършено друго освѣнъ да се взематъ паритѣ на бѣдното население и да глѣдатъ чорбаджиитѣ презъ прозорецъ.

За това да приемемъ предложението на г. Жечева, но не да се унищожи дирекцията, а да се слѣи въ другитѣ, да се преобразува по такъвъ начинъ щото да бѣде полѣзна за паритѣ които се отстъпватъ. Така мисля ще направимъ патриотическо дѣло, мисля, че искрено и разумно се занимаваме съ работитѣ, съ интереситѣ на страната. И ако слѣдваме това начало, ако приемемъ това предложение никой не може да ни укори. Това имаше да кажа върху унищожението на Дирекцията.

А. Хитовъ: Както и да говоримъ за тая дирекция, азъ, по моето убѣждение, обивамъ, че унищожението ѝ не може да се приеме. Г. Дръ Жечевъ предъ видъ на ис-

казаното мнѣние отъ неговитѣ избиратели и по разнитѣ слухове, събрани както каза той въ пѣтуванието му, дошълъ до убѣждение, че трѣба да се произнесе пресъдата за дирекцията. Но не е тъй лесно да се произнесе тая пресъда, когато трѣба да се взематъ въ съображение други работи. Ако има учрѣждение въ областта, на което трѣба да се надѣмъ и отъ което трѣба да се очаква повдиганieto на нашето население въ економическо отношение и въ друго, то е предметната дирекция. Не съмъ съгласенъ съ тия които казватъ, че до сега тая дирекция положително нищо не е направила и, слѣдователно, ако и за напредъ въ съществуването си не може да излѣзе една крачка напредъ отъ до сегашнитѣ граници на извършеното, то трѣба да се унищожи, да не се харчатъ пари. Ако е тъй въ дѣйствителностъ и азъ ще кажа че е по-добре да не харчимъ паритѣ си. Тогава истинни би биле думитѣ на г. Бракалова както и на г. Котленския депутатъ, че населението е твърдѣ злѣ настроено къмъ дирекцията. Но въ такъвъ случай трѣба да се обяватъ причинитѣ, за да ся убѣдимъ всички въ тая истина. Г-да! Населението ако е очаквало облага за себе си, то е отъ тая дирекция. До сега сж отпущани, и отъ нашитѣ председатели, огромни суми съ единствената надѣжда, съ единственната цѣль, щото тая дирекция единъ день да покаже плодотворностъ въ нашето економическо положение и се постави на почва за която само е поставена да дѣйствува. Но съ съжаление, както казаха мнозина отъ насъ, и азъ отвърждавамъ, че дирекцията не е повлияла до сега за повдигане страната ни въ нѣкое отношение. А това може да се отдаде на разни недостатъци въ устройството ѳ. И азъ мисля, че на мѣсто да се поведемъ тъй леко по мнѣнието на г. Жечева за унищожението на това учрѣждение, по добре би било да търсимъ срѣдства да можатъ да поправатъ тия недостатъци въ дирекцията. Да поставимъ това учрѣждение на мѣсто, на каквото е мислилъ законодательтъ да стои то. Прочее по-добре ще бѣде да промислимъ за срѣдства които да отстранатъ всички препятствия, които отниматъ на тая дирекция сиѣнний и правиленъ вържежъ, да отмахнемъ тия препятствия за правилното ѳ функционирание. Тукъ е директорътъ, тукъ е Обл. Събрание, когато не бѣхъ тукъ, за съжаление, избрала се отъ срѣдата на Обл. Събрание комисия и пратена била да изслѣдва положението на дирекцията, по слѣдствие на станалото тукъ запитване. Свѣдѣнията които въ рапорта си представя комисията, тия свѣдѣния ще ни покажатъ всички причини за спѣнкитѣ въ тая дирекция. Да ги премахнемъ, да поставимъ дирекцията на по-добро положение, да ѳ отпуснемъ кредитъ съ увѣрение, че ще даде плодъ. Това да направимъ, а не да я унищожаваме. Ако не я подобримъ, ако остане все тъй да отива, и азъ ще заява, както и г. Жечевъ, че нѣма да гласувамъ нито една пара за нея.

Д. Т. Бракаловъ: Азъ, г-да, права предложение да се прочете рапортътъ на комисията, което прави изслѣдване на дирекцията, за да се освѣтли почит. Обл. Събрание и послѣ азъ съмъ готовъ да направа едно предложение. Тѣй ако постѣпимъ, мисля, ще бѣде по-умѣтно. Инакъ—ще се даде мѣсто на дълги расправи.

Предсѣд.: Рапортътъ на комисията е депозиранъ на бюрото, напечата се и се раздаде на г-да представителитѣ.

Ст. Къойбашиевъ: Г-да! Азъ съмъ твърдѣ заинтересованъ съ тая дирекция въ име на избирателитѣ ми. И ще кажа, както мнозина г-да казаха, не трѣба да мислимъ тѣй тая дирекция, безъ да направимъ нужнитѣ бѣлѣжки. Нѣколко души говориха за унищожението на дирекцията. Говориха други да не се унищожава, а да се урѣди както трѣба. Върху тоя въпросъ азъ станяхъ да поговора.

Когато г. Бракаловъ говори върху въпроса, вмѣтнато каза, че за тая дирекция, за хода ѝ има рапортъ. Нѣкои г-да, ако и вмѣтнато, казаха, че тоя рапортъ неможемъ да го вземемъ за точенъ. Това ми направи впечатление и принуди да кажа нѣщо. Ще кажа предварително, преди да се занимаемъ съ дирекцията да турнемъ да функционира правилно и азъ немога да гласувамъ за кредитъ.

Д-ръ Хакановъ: Станахъ и азъ да потвърди това, което каза г. Кьойбашиевъ, че много се интересувалъ за тая дирекция. И не можеше да бѣде другояче, защото той е билъ предприемачъ. Тукъ г-да, се отвара въпросъ принципиаленъ: да ли да съществува тая дирекция или не? Азъ когато говорихъ отдели за това говорихъ. И това трѣба да разискваме. Може да се отвори въпросъ да разискваме за дѣлата на тая дирекция отъ началото на съществуването ѝ до сега. Ако се отвори въпросътъ за рапорта на комисията, тогава всѣки ще си каже своето мнѣние, както и г. Директоръ свесето. Сега обаче въпросътъ е принципиаленъ, касае се за унищожението или за съществуването на дирекцията. Всѣки който се интересува за нея, както г. Кьойбашиевъ, отъ страна на избирателитѣ си и себе се, трѣба да каже думата си. Г. Жечевъ предлага да се унищожи; г. Бракаловъ предлага да се расподѣлятъ дѣлата ѝ между другитѣ дирекции. Да се разисква и гласува, може да се намѣри отзивъ между тукъ събранитѣ, може да се приеме едно отъ тия двѣ предложения. Послѣ, като се гласува бюджета, може да се разисква по рапорта, г. Кьойбашиевъ също ще каже какво мисли за урѣждането ѝ. Мисли г. Кьойбашиевъ и неговитѣ другари че е направилъ рапортътъ точно. Азъ немога да кажа още за или противъ рапорта. Това неможе да каже нито г. Кьойбашиевъ нито други. То е отдѣленъ въпросъ който трѣба да се разисква когато ни се представи. Сега се пакъ касае разискването за принципиалний въпросъ. Заблѣжихме, че въ Дирекцията на Правосъдието почнаха да ставатъ всевъзможни нерѣдовни работи. Трѣбаше ли извѣднажъ да кажемъ, че трѣба да се разстури дирекцията? Какво ще направимъ съ това? Намѣсто да вземемъ мѣрки да урѣдимъ работитѣ, да исправимъ директора на пѣтъ и урѣдимъ работитѣ въ дирекцията му, ние да предлагаме друго! Тѣй и съ тая дирекция трѣба да постѣпимъ. Сега има двѣ предложения да се гласуватъ и може да се приеме нѣкое. А не да смѣшаваме работитѣ, както тая годишната камара смѣта съ вмѣтнати работи. Това не е честностъ отъ болшинството на камарата.

Гв. Петровъ: Отъ начало на сесията много нѣщо се каза за тая дирекция. Между прочимъ има факти по които всички сме съгласни, че има причини за укоряване. Самъ г. Директоръ Стамболови призна, че като нѣма помощници отъ вътрѣшни елементъ, се отъ вѣнъ надолзи да принесатъ услугитѣ си. И други факти, струва ми се, има, по които сме съгласни, че не трѣба да унищожимъ дирекцията. Много справедливо каза г. Бракаловъ, че е нужна тая дирекция, та именно за това законодателитѣ предвидѣли такъво учрѣждение, като сѣ мислиле, че тя ще ни поведе въ пѣтъ на цивилизацията. Че е нужна тая дирекция неможе да се откаже. Също и г. Жечевъ като докторъ човѣкъ, който знае европейскитѣ науки неможе да откаже това. Но въ същото време има пороци дирекцията, трѣба да излезатъ на явѣ, за тѣхъ да намѣримъ цѣръ и тогава да намѣримъ отъ нея плодове които оживяватъ. Много хубаво каза г. Хакановъ, че тукъ има рапортъ който може да е истиненъ или не, да се мѣтне погледъ върху него, да си съставимъ понятие за работитѣ и вървежа имъ, да видимъ дѣ има да куца дирекцията, да обсъдимъ какви мѣрки трѣбва да се взематъ и да препорѣчимъ дѣто е нужно да се поправатъ работитѣ. Инакъ, ако остане тѣй и за напредъ тая Дирекция не урѣдена, не поставена на

добра почва, както казаха мнозина, нѣма кой да гласува за кредита и. Тукъ се отпуща кредитъ за тая Дирекция, дава се всѣка година ней много по-голѣмъ персоналъ, отъ колкото трѣба. Това е най-голѣмата грѣшка спорѣдъ мене. Има и други голѣми грѣшки, въ разнитѣ дѣла напримѣръ които предприема Дирекцията. Предстои на едно учрѣждение до изпълнение на предприетитѣ дѣла да се съвѣщава, да глѣда отъ дѣ трѣба да ръководи дѣлата за изпълнението имъ въ полза на страната. Тукъ не трѣба да се жали трудътъ, който може да ползува страната. Не трѣба леко да се даватъ паритѣ, които сж предвидѣни въ бюджета, трѣба рѣдовно да се харчатъ. Такива и други работи има много неправилно извършени. Като се прочете рапортътъ, ще се види кое повече тѣжи и тогава да не унищожаваме Дирекцията, но да се поправи, да става всичко спорѣдъ всѣка нужда която предшества нейния кредитъ. За това приемамъ това което се каза да мѣтнемъ погледъ къмъ рапорта на комисията.

В. Нейчовъ: Ония които предлагаха слѣвянието на Дирекцията съ другитѣ, не казаха, за да ни освѣтлятъ върху ползата отъ мѣрката която предлагатъ, каква сума ще може да се економиса отъ такъво слѣвяние. Не казаха напримѣръ каква комбинация, по слѣ, какъвъ персоналъ ще бѣде. Това е единъ кусуръ който не дава успѣхъ на предложението. Отъ друга страна трѣба да се знае едно нѣщо. Не чухме да ни се каже отъ официалната трибуна да ли правителството е въ сила да приеме щото да наложи на другитѣ дирекции да извършватъ нѣкои работи отъ тая Дирекция. Обл. Събрание може да рѣши, но да ли ще приематъ другитѣ дирекции? Това е въпросъ. При това, г-да, който спор. О. У. е отговоренъ за управлението на дирекциитѣ, да ли той ще приеме щото тая Дирекция да дѣйствува чрезъ други? Това е важното да се знае. Преди да се знае това, всичко което направи Обл. Събрание ще бѣде безъ съзнание. Азъ питамъ г. Правит. комисаръ да каже това.

Комисаръ Груевъ: Н. С. г. Глав. Управителъ желае щото предписанията на О. У. да останатъ непокѣтнати. Това се отнася и до всички учрѣждения които е предвидѣлъ О. У. направенъ отъ една комисия, която е дала правата на тая Область. За това той никакъ не е за такъво сливание.

Предсѣд. Г. Бракаловъ предлага по-преди да се прочете докладътъ?

Д. Т. Бракаловъ: Ако предлагамъ да се прочете рапортътъ, то е именно, че нѣкои г-да депутати невѣрватъ на него, а нѣкои вѣрватъ. Има голѣмо значение за почит. Събрание и обл. представители, има голѣмо значение тая точка на въпроса. Другояче ще мислимъ да постѣпимъ съ Дирекцията, ако се опровергае той рапортъ, другояче ще постѣпимъ ако се не опровергае. Тукъ прочитанието на рапорта и опровержението му е необходимо да стане и Събранието ще може да си състави понятие какво да направи за да реформира Дирекцията. Отъ това начало водимъ предлагамъ, азъ права това предложение и смятамъ прочитанието на тоя рапортъ като въпросъ, който е въпросъ—да говора юридически—като... не мога да го кажа... прежудициранъ ли какво?...

К. Величковъ: Г-да, прѣди да се тури на гласување предложението, вземамъ думата да говора за него, да обясна причинитѣ по които, мене поне, се види неумѣстно да се разглѣжда въ това заседание тоя рапортъ. Г. Бракаловъ право имаше като каза, че Обл. Събрание трѣба да се освѣтли добре като се прочете рапорта за дирекцията, да види дѣто не е вървѣла добре, какви мѣрки трѣба да се поставатъ за да успѣва тая дирекция. Тогава Обл. Събрание ще мисли трѣба ли да унищожѣ дирекцията или не. Азъ едно има да кажа. Ако тоя рапортъ можеше да ни даде тия свѣдѣния, азъ щѣхъ

да подкрѣпа предложението на г. Бракалова. Но г. Бракаловъ се лъже върху същността на рапорта. Тоя рапортъ не се касае освѣтъ лично за директора. Поминте въ какви обстоятелства се състави тая комисия за да издаде на мейданъ такъвъ рапортъ. Станаха 14 запитвания, имаше т. е. разни дѣла върху които се отнасяше запитването. И много събрания на запитвача мислеха, че има причини да се вѣрва за такива нерѣдовности, за които искаха мнѣние, за да има камарата освѣтление, да глѣдат и хората дѣлата на дирекцията, да се избере и се избра три-членна комисия да изслѣдва дѣлата на дирекцията. Азъ още тогава въ слѣдване разискването по това запитване, взехъ думата и не се измахихъ когато казахъ, че това запитване не е освѣтъ да се бламира директорътъ. И така излѣзе. Запитвачътъ свърши запитването си съ предложение да се вотира блямъ за директора. Мотивитъ за това предложение бѣха, че има неспособностъ, неискренность и незная още какво. Тѣ сж въ протоколитъ, могатъ да се прочетатъ. Обл. Събрание се произнесе върху това предложение съ 18 гласа за и 18 противъ и се отхвърли. Единъ мой уважаемъ събратъ направи предложение да се избере комисия. Тая комисия върху тия точки на запитването да отиде да разглѣда дѣлата въ дирекцията и да даде свойтъ рапортъ. Освѣтлени отъ доклада да могатъ да се произнесатъ върху онова предложение направено отъ запитвача да се бламира директорътъ. Съдователно днесъ тоя рапортъ като се прочете ще видимъ да станатъ други да кажатъ да се гласува блямъ за директора. И, г-да, цѣль-та е тамъ. Защо да го криемъ. Азъ ако да принадлежехъ на тая партия шехъ да кажа откровенно че г. директоръ нѣма нашето довѣрие и, да си даде оставката. Така трѣбаше да постѣпи и болшинството. Незаконний пѣтъ нѣма добръ исходъ. То прави предложение тѣй, работи инакъ. Нѣма нужда по поводъ на довѣрие или недовѣрие, коего може да има къмъ единъ директоръ, да тури въ въпросъ цѣла дирекция. Тия въпроси сж единъ отъ други отдѣлни. Ако рапортътъ бѣше направенъ да ни освѣгли върху управлението, изцѣло, на дирекцията, ако бѣше ни казано да се взематъ мѣрки за урѣжданieto на дирекцията, — тогава азъ бихъ казалъ да се чете рапортътъ тогава да видимъ да се отпусне или не кредитъ. Тоя рапортъ обаче не съдържа такива нѣща, защото и нѣма цѣль освѣтъ задна, а и за това което се говори въ него азъ не вѣрвамъ. Той има за цѣль да отправи онова запитване, което стана въ камарата и предложението да се вотира блямъ. Ако искате, тоя въпросъ да разискваме: да стои ли настоящий директоръ на поста си или не. Мисля сега е времето за тоя въпросъ. Но трѣба да знаемъ че тоя е личенъ въпросъ, въпросъ отдѣленъ отъ оня за цѣлата дирекция. Нека рѣшимъ въпросътъ за съществуването на тая дирекция напредъ. Азъ мисля нѣмаше да се боимъ да се чете сега или утре рапорта който е направила комисията. Въ нашиятъ рѣцѣ е: днесъ, утре, други-денъ, до край на сесията, да се произнесемъ лично имаме ли или не довѣрие въ директора Стамболски, който управлява много сложна дирекция. Та и трѣба ли да оставимъ тоя въпросъ по-подире? — Трѣба, защото е въпросъ личенъ; въпросъ който се касае до честта, до репутацията на единъ човѣкъ. Ако бѣше направенъ въпросътъ чисто министерски, както става въ конституционни държави, управлявани отъ министри, тогава нѣмаше никакво затруднение. Въ камарата на една такава държава става единъ депутатъ, прави запитване, горе-доле какво да е, че знае камарата ще го приеме, свършва съ предложение да се искаже недовѣрие къмъ единъ министръ. Тукъ обаче, за жалостъ, не стана по тоя начинъ. Тукъ се направи запитване за предмети въ които същността състои въ злоупотрѣбление. Въпросътъ се постави на почва, че директорътъ ималъ извършени злоупотрѣбления. Показаха се злоупотрѣблени

тамъ, тамъ и тамъ. Въпросътъ стана единъ видъ съдебенъ въпросъ. Въ такъвъ въпросъ, когато се постави въ такава форма, трѣба да се даде време на всички да го изучатъ, да се сравнатъ въ дирекцията дѣлата, по които комисията прави заключение, тогава да се произнесе Обл. Собрание. Какво стана сега? Директорътъ можеше ли да отговори? Не е мислимо въ оня моментъ да се искаже върху 14 точки че това стана, това стана, да обещди, че туй и туй стана тъй. На какво основание ще обвинатъ директора, искамъ съвѣстно да ми кажатъ г. г. депутатитѣ, които уважавамъ много, въ тая камара. Его защо тоя въпросъ да се остави на страна, тоя е въпросъ който се касае лично до директора, да се опятни съ репутация на безчестия и злоупотрѣбления. Това не може да понесе. И г. директора не трѣба да стои на постътъ си. Азъ, като неговъ приятель, бихъ го съвѣтвалъ да си даде оставката. Трѣба да знаемъ че между насъ има хора, има негови ученици, негови събратия; имаше негови събратия които говориха противъ него, това, въ една камара не се е чуло и видѣло. Оставете на миръ тоя човѣкъ. Кажете откровенно да остави постътъ. Ако не е той способенъ дайте дирекцията на по-способенъ, на такъвъ, който има вашето довѣрие. Това ви е цѣльта, направете го, а не кривете, не дѣйте пътн човѣкътъ, защото нищо не е въ състояние да ме увѣри, че г. Стамболски, съ своята доказана честностъ, е направилъ нѣщо за да го бесите. (Ржкоплѣскание.) Его дѣ е въпросътъ. И азъ моля моитѣ събратия, да уважатъ себе си и камарата, да оставатъ тоя въпросъ на страна. Ако искате нѣщо парламентарно оставете на тоя постъ нѣкой вашъ човѣкъ кажете, че интереситѣ на хората които харчатъ толко пари е желятелно да се повѣратъ на по-добъръ човѣкъ. — И азъ ще ржкоплѣща.

К. Калчевъ: Драго ми е, г-да, че Директорътъ на Общитѣ Сгради е тукъ и оно-ва което има да говора безъ стѣснение ще го кажа. Не желая да го кажа въ негово отсъствие. Азъ наистина напълно оцѣнявамъ апатията, която владѣе въ всички представители, въ двѣтѣ партии безъ разлика, когато говорятъ за тая толкова важна Дирекция. Послѣ оцѣнявамъ възгледовѣтъ на г. г. Бракалова, Жечева и други. Азъ исповѣдвамъ при всичко, че излиза апатично, но напълно оцѣнявамъ съществуването и важността на тая Дирекция. Нѣкои г. г. ако и да говориха за унищожението на Дирекцията, тѣ не казаха, че нежелаятъ да съществува тя, но искаха мнѣние, за подобрѣнието и, и, разбира се, само по себе дохождаше да кажатъ, че ако не стане нѣкое подобрѣние въ тая Дирекция, по-добъръ е безъ нея. Повтарямъ да кажа, че невѣрвамъ населението да нѣма нужда отъ тая Дирекция. Не е казано отъ нийдѣ: нещемъ пѣтица, шоссета и пр. Ако има нѣщо, то е, че е дошло населението до убѣждение, че безпощадно се харчатъ паритѣ, държатъ се хора отъ тая Дирекция, които никакъ неотговарятъ на назначението си. Его какъ разумѣвамъ и възгледовѣтъ на г. Жечева и други. Ако не е тъй да се опровергае.

Когато се подигна зачитването къмъ Директора на Общитѣ Сгради, азъ не взехъ думата да говора, защото незнаехъ нищо отъ работитѣ. Съвѣстно казвамъ, че не знаехъ работитѣ. Когато казвамъ това, никой нѣма право да сѣди дѣйствиата ми, защото поставямъ за сѣдия съвѣстѣта си. Казвамъ го това, да не се изопачаватъ думитѣ ми. Репортътъ който дойде сега, ме накара да кажа нѣколко думи. Вие знаете, и уважаемий г. Величковъ каза, че когато се гласува за довѣрието къмъ г. Стамболски, гласуваха 18 за, 18 противъ и 4 се въздържаха. Азъ незная какъ може да има въздържание когато се постави въпросъ за довѣрие? Всеки представител е длъженъ да каже за или *противъ*, а онии които се въздържатъ показватъ значи, че иматъ или не довѣрие. Забрави обаче г. Величковъ да каже за другото предложение което казваше, че Обл. Собрание като

се поклати въ вѣрата си за правилния вървежъ на работитѣ въ дирекцията и на основание на това, че самъ директорътъ не може да опровергае нѣкои злоупотрѣбления, — Обл. Събрание избра три лица да преглѣдатъ дѣлата на Дирекцията. Какво значеше това? Незначеше ли, че Обл. Събрание е поклатено въ довѣрието си къмъ настоящия директоръ? И при всичко това директорътъ още стои на поста! (ржкоплѣскание) Добре, сега дохожда да гласуваме бюджетътъ. Когато трѣба да гласува камарата толкова кредитъ иска въ да ни убѣдять, че трѣба да остане сумата въ разположение на директора безъ да се въстанови това довѣрие! Азъ не мога да разбера въ коя конституционна държава, когато се гласува бюджетъ отъ камарата, различаватъ лицето на директора отъ тоя кредитъ и цѣлата дирекция която той представлява? Самъ слушалъ съмъ, г. Величковъ е казвалъ че трѣба да държимъ отговорни директоритѣ. Какъ ще повѣримъ сега сумата 7 мил. гр. на директоръ на когото се искава недовѣрие? Тукъ се казва и тъй трѣба да глѣдаме на работата, че комисията е дала рапортъ, до дѣто не се произнесе върху него, ще направимъ престѣпление да гласуваме бюджетътъ за тая дирекция. Нѣкои г. г. исказаха съмнѣние че Главний Управитель ще приеме рѣшението на камарата. Вѣрвамъ че Главний Управитель може да направи работи не харесни на камарата. Какви сръдства трѣбать които можать да заставать Глав. Управитель да зачита камарата? Нѣма освѣнъ да не му отпущае пари. (Нейчовъ: браво! ржкоплѣщи) Това е едничкото сръдство. Тая дирекция располага съ 7 мил. гр. Въобразете си че гласуваме бюджетътъ, можемъ ли да гласуваме кредитъ за тая дирекция до дѣто не е въстановено довѣрието ни къмъ директора? Че не е въстановено 3, 4 пѣти казахъ. И Глав. Управитель го държи на поста и ние говоримъ! Както г. Наумовъ говори, Глав. Управитель не зачита камарата, но ние ще го накараме да я послуша като не отпуснемъ кредитъ. Ще ви кажемъ, че нѣма да гласуваме нито грошъ на тая дирекция, до дѣто не тури достоенъ човѣкъ да я управлява. Можать да ми възразять, че Глав. Управитель може да тури въ сила миналогодишния бюджетъ: може да стане това, но ние сме представители, имаме право да кажемъ на своитѣ избиратели, както казва г. Нейчовъ, да не даватъ данѣкъ. Ако нѣма по-високи политически съображения, ако направи това Глав. Управитель, което би ни накарало да мълчимъ, първи ще подигна препоречътъ да кажа на своитѣ избиратели да не даватъ данѣкъ. Знаа, ще кажете, че Румелия почива на фалшиви основи и такива крайни мѣрки сж опасни; азъ не отказвамъ, но това не ще каже да се откажемъ отъ правата си. Да кажемъ, че нѣма по-сжщественно нѣщо отъ нашитѣ пари, това ще бѣде срамъ, ще ни осѣждатъ всички избиратели. Ако постигнемъ тъй леко, значи да се откажемъ отъ свѣтій прецедентъ да застъпимъ за своитѣ права, значи да освѣтимъ произволитѣ, сами да си навлечемъ хомотътъ и да се каемъ и всѣки часъ да се заплюваме отъ нашитѣ избиратели. Виждате отъ думитѣ ми, че не думамъ за рапорта на комисията, но искамъ да кажа, че до дѣто не се въстанови довѣрието на директора, до дѣто Глав. Управитель държи човѣкъ на свой постъ въ който камарата нѣма довѣрие, ще направимъ престѣпление да гласуваме кредитъ. — Виждамъ, че директорътъ иска думата, азъ си запазвамъ правото да говора върху рапорта, върху думитѣ които ще искаже. Вземете протоколътъ на 264 страница, ще видите че е казалъ: «неспособенъ съмъ». Азъ не вѣрвамъ да има директоръ който да каже въ камарата, че е неспособенъ и пакъ да дохожда тукъ да стои и Глав. Управ. да го държи още. (Бобчевъ: чули сме това и отъ другъ директоръ.) Г. Бобчевъ казва ми, че е чулъ такъво нѣщо и отъ другъ директоръ. Ако е било туй на часа, като представители, трѣбало да не оставаме тъй да минава работата, да вземех-

ме фактът и камарата единодушно да се проезнесе против такъв директор. Не трѣба да квалифицираме директоритѣ неспособни и да ги държимъ на постъ. Думата на г. Бобчева ме накара да говоря върху тая тема. Директорътъ на Общитѣ Сгради слуша и азъ казвамъ на г. г. депутатитѣ, безъ разлика на партии, че трѣба да настоямъ да не стои на постъ такъво лице. (ржкоплѣскание) Въ никоя камара слѣдъ това заявление не се държи на държавенъ постъ такъво лице. Тукъ се заяви това, една комисия преглѣда дѣлата на директора, тукъ въ рапорта при всѣки фактъ виждаме отказа на директора — поне тѣй казва комисията — ние нѣмаме причини да не върваме до дѣто не се опровергае това. Прочее до дѣто е поклатено довѣрието ни въ директора не можемъ да гласуваме ни една пара. Само по тоя начинъ ще направимъ Глав. Управителъ да зачита това което камарата върши. Запазвамъ си правото да говоря, ако рапортътъ се прочете. Но моля г. Бракаловъ да формулира предложението си, щото преди да се гласува бюджетътъ за дирекцията да се преглѣда рапортътъ, че, повтарямъ да кажа, не можемъ да отдѣляме личността отъ дирекцията.

Дир. Стамболски: Изслушахъ, г-да, и това слово твърде красноречиво, твърде патристическо. То се осерѣдочава въ двѣ мѣста, първо, че директорътъ се призналъ за неспособенъ и, второ, Глав. Управителъ, въпреки тия думи, не се съгласява за отстранението му. Да, трѣбало тоя директоръ да каже, че е всевъдущъ, енциклопедистъ, та тогава да е добръ, а защото казалъ, отъ скромностъ, че е неспособенъ, тогава . . . (Калчевъ: за довѣрието на камарата казахъ! Предсѣд.: моля, г. Калчевъ да мълчи! Калчевъ: да се непретѣлкуватъ думитѣ ми!) Азъ, г-да, ще кажа друго нѣщо просто и ясно. Тоя директоръ, който ни пречи въ тая дирекция трѣба да се махне, тоя директоръ, който не слуша какво му казваме и който въпреки нашитѣ желанія продължава да се ползува отъ това положение. Всичко това знаете отъ дѣ произлиза: защото на нѣкои чорбаджии депутати не може да изпълнява прищевкитѣ имъ . . . (Шумъ. Отъ една страна ржкоплѣскания и браво! браво!) И при това дохожда една адека комисиия . . . (Шумъ. Милковски: Протестирамъ противъ тия дими! Какъвъ е тоя маскаралъкъ!) (Кьойбашиевъ: вѣнъ! (Шумъ) какви сж тия чорбаджий!)

Предсѣд.: (Звъни) Моля, мнѣкнете! (Дир. Стамболски излиза. Шумътъ продължава; г. Предсѣдатель вдига засѣданието.)

Слѣдъ отпущъ.

Предсѣд.: (Звъни) засѣданието се отвара. Г. Бракаловъ има думата.

Д. Т. Бракаловъ: Предлагамъ да оставимъ бюджетътъ за Дирекцията на Общитѣ Сгради и да разискваме бюджетътъ за Дирекцията на просвѣщението.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли Обл. Събрание това предложение? (Подкрѣпа се) Които приематъ да станатъ прави. (Приема се)

Секр. Руселиевъ: (чете.)

Разрядъ V. Дирекция на Народното Просвѣщение.

§ 1. Дирекция.

Глава 1. Заплати 152.400 гр.

Комисията намалява на 129.600 гр.

Дир. Груевъ: Като зная расположението на Обл. Събрание, нѣма да постоиствувамъ на кредита предвиденъ отъ дирекцията, но ще моля Обл. Събрание поне и тая годишната сума да бѣде като ланската, защото иначе не може даже да функционира.

К. Калчевъ: Г. Директоръ на Общитѣ Сгради, не, на просвѣщението (Смѣхъ) да не настоява много, че малко е и намалението.

Предсѣд: Разликата е отъ 10.200 гр. Турамъ на гласуване предложението на комисията, които сж за него да станатъ. (Приема се).

Секр. Руселиевъ: (чете).

Гл. 2. Вещественни 35.000 гр.

Комисията намалява на 25.000 гр. (Приема се предлож. на комисията)

Гл. 3. Библиотека 3.000 гр. Комисията заличава тая глава. (Заличава се).

Гл. 4. Инспекция 314.000 гр. Комисията заличава тая глава.

Дир. Груевъ: Колкото за инспекцията, при всичко, че зная настроението на Обл. Събрание, длъженъ съмъ да кажа, че унищожението на инспекцията ще бѣде въ врѣда на самото дѣло и противъ духа на О. У. Знаете, че управлението на училищата е турнато привременно на общинитѣ. Но единътъ надзоръ е на дирекцията, който трѣба да държи строго чрезъ инспекторитѣ, които сж вземени отъ срѣдата на религиознитѣ общества. Ако го имамъ тоя надзоръ, значи да оставимъ управлението на училищата на съдебата, когато това не трѣба. За това съгласно духа на О. У. и съгласно заповѣдитѣ на Н. С. г. Глав. Управителъ, азъ моля почит. Обл. Събрание да не вдига инспекцията, това ще бѣде въ врѣда: ако икономията е милка, а врѣдата голѣма.

Д-ръ Хакаповъ: Вземамъ думата да помоля почит. ми събратия, при всички економия които може да стане отъ тая глава, да не унищожаватъ тая инспекция. Вѣрвамъ почит. ми събратия знаятъ колко е важна тая инспекция. Ако има нѣщо да е охладило много души отъ насъ къмъ тая инспекция и да помислятъ, че не трѣбать инспекторитѣ, то е нѣкакъ си самото управление на инспекцията. Знаете, има законъ, който нарѣжда първоначалното образование, дава право на Директора на Просвѣщението самъ да назначава инспектори на разнитѣ общини по представление на префектитѣ. Подиръ това, помислете си, че и отъ тия инспектори могатъ да се направатъ политически агенти . . . (Гласове: не е тъй!) Оставете ма да говора; азъ съмъ испатилъ и да кажа. Дирекцията писала да не назначава никой другъ инспекторитѣ освѣнъ тя, че законътъ ѝ дава това право. Това го зная и тая заповѣдъ бѣше експедирана отъ Хаджи-Елесь, че се чуло било, инспекторитѣ станали като единъ видъ електорални агенти, та . . . (не се разбира) . . . отъ инспекторитѣ въ моята коллегия. Но при всичко това не съмъ противъ инспекцията. За да си поддържа училищата, нашето население е научено, то е ученолюбиво, но инспекторитѣ трѣба да ги има да наблюдаватъ училищата, да даватъ правиленъ ходъ на учебното дѣло въ селата. Знаете добре, че Дирекцията на Просвѣщението нѣма право да се мѣси въ вътрѣшното управление на училищата, има право на единъ само академически надзоръ, има право на посредство между директора и инспекторитѣ. Помните хубаво рапортътъ който Дир. на Просвѣщението бѣше издалъ мин. година, вслѣдствие заявление-то и съдѣйствието на инспекторитѣ. Ако унищожимъ сега инспекцията, самъ директорътъ не ще бѣде въ състояние да прѣзи тоя надзоръ и първоначалното учение въ насъ, което е основа на училището, ще се побърка много. 3.000 лири незначатъ нищо при огромната полза отъ инспекцията, особено ако се откаже правителството да употребява инспекторитѣ въ други предприятия, а само да ги остави да си вършатъ своитѣ работи, и, второ, ако при избиране на лица за инспектори се води друго-яче. Инакъ, дѣйствиелно инспекцията ще стане излишна и врѣдителна. Знаете, Директорътъ, издаде единъ циркуляръ да провѣрѣва работитѣ всѣки та инспекцията така отива злѣ. Напримѣръ натоварва окол. началникъ.

Това неможе да изведе на добро, че окол. началникъ влияе. Да оставимъ суммата за инспекцията, но г. Директоръ да вземе актъ отъ разискванията щото инспекторската служба, да се постави въ независимостъ отъ властѣта, да се оставатъ свободни да си глѣдатъ работата инспекторитѣ, и, тѣ ще произведатъ свойтъ плодъ, ако до сега нѣма това. Съ това Обл. Събрание ще направи патриотическо дѣло. Дир. на Просвѣщението каза, че има заповѣдь отъ г. Главний Управителъ да каже, че той поддържа инспекцията. Г. Главний Управителъ прави това съ политическа цѣль, защото има инспектори отъ меншествата, и ако се унищожи инспекцията ще помислятъ, че той е гонителъ на тия меншества. Менъ не ма е грижа, че щѣло да се оскърби или насърдчи еди-кое меншество, но желая и меншествата да иматъ такава инспекция. Срамотно ще бѣде въ нашата страна дѣто царува равенство, меншества да стоятъ морално и научно подоле отъ насъ. По тая причина тия инспектори сж потрѣбни и съ това ще да кажемъ, че заслужаваме нѣщо. Мисля, че колко повече да се казва по тоя въпросъ, сѣ ще бѣде казано въ полза на инспекцията, че тукъ, г-да, економията ще бѣде много неумѣстна, защото заслугата на инспекторитѣ е хиляди пѣти повече полѣзна отъ колкото на нѣколко пари, които ще се паднатъ на всѣки данѣкоплащачъ безъ инспекторитѣ.

Мюфти Ефенди: (говори турски.)

Ив. Тонджоровъ: Г-да, азъ станахъ да говора противъ предложението на комисията. Само да не ме вземате за човѣкъ интересующъ се. (гласове: като представителъ!) Твърдѣ похвална е ревността на комисията и г-да представителитѣ да праватъ икономия колко по-голямъ, толко по-добра. Но тукъ економията не ще бѣде дѣйствителна. Г-да, учрѣждението на една Дирекция на Просвѣщението, да бди върху умственното развитие на населението, е отъ най-благодѣтелнитѣ. Всѣко правителство иска поне да се покаже на народа като отеческо, вземало е предъ видъ да се препоръчи че се грижи да помогне на населението отъ такъва страна, щото да докара населението да си помогне само неусѣтно. Човѣкъ е *господаръ* не по огромния тѣлесенъ съставъ, не по сила, не по разбиране. Но именно човѣкъ учи умъ, става великъ човѣкъ, силитѣ си развива и това го прави господарь-човѣкъ на цѣлия свѣтъ и на всички стихии. (два гласа: знаемъ това.) Радвамъ се, че е познато на всички. — Ако се хвалихме едно време, че нашия народъ е ученолюбивъ това бѣше преди войната, дѣ сж ония училища, читалища, дѣ сж учителитѣ които имахме преди войната, дѣ сж малкитѣ учителски плати, дѣ е онова обичание, оная ревност? — Нѣма ги. И тогава се оказваше нужда отъ помощи.

Сега не повече отъ колкото преди освобождението наше, училищата ни иматъ нужда отъ помощта на правителството, особено каквото е нашето отеческо правителство. Ако сега повече се разбира нуждата отъ училищата, ако се развива успѣхътъ, непрѣменно трѣба да оставимъ да има входъ правителството, а то може да държи това чрезъ инспекторитѣ си.

Сега има да кажа малко нѣщо противъ нарѣдбата на инспекцията, която ми се види да не е толкова достатѣчна и удовлетворителна. Както се каза отъ нѣколко почитаеми г-да, види се това произлиза отъ точка зрѣние на економиа; т. е. инспекторитѣ да сж окол. началници, доктори, за да не се дава цѣла плата, но частъ възнаграждение. Това го считамъ вѣдно за добрия успѣхъ на училищата. По-добре да сж по-малко инспектори, единъ на двѣ или три околии но плащани независими инспектори, а не окол. началници и доктори. Инспекцията не трѣба само да глѣда на ученицитѣ, въ държанието на книгитѣ, но да се поучаватъ учителитѣ. А да има такива инспектори, способни, трѣба да

се плати повече. Тъй щото, азъ мисля, ще бжде много добре за нашитѣ училища отъ всички религиозни общества, ако се вземе предъ видъ отъ Директора да се избиратъ за инспектори хора по достойнство, по способностъ, които не ще иматъ друга работа, освѣнъ да инспектиратъ училищата, учителитѣ, да глѣдатъ учението да постига истинскій успѣхъ. Прочее моля почит. събратия да не мислятъ, че истина ще бжде една економия отъ унищожение тая инспекция. Инспекцията е потребна, нужна, благодѣтелна, само ако може да се тури на добра нога, да дава по-добри резултати.

В. Нейчовъ: Г-да, азъ искахъ да не говоря по тоя въпросъ, но понеже мнозина нѣкои изказаха мнѣние, мисля, и моето мнѣние е нужно.

Мисля инспекцията на училищата не била ползвна, но не и врѣдителна. Инспекторитѣ не сж имали време даже — имамъ това на факги — да обиходатъ селата, да видатъ има ли училища или не, учатъ ли се или не. Поне за нашия Т. Пазарджиски департаментъ, можа да се похваля, че нашитѣ субвенции често стиватъ тамъ дѣто има повече вино. Но, г-да, това никакъ не е чудно при сегашното устройство на инспекцията. Заплата нѣма да се назначатъ специални инспектори. Възнаграждение има съ което може да се благодари най-неспособни. А пакъ ако това се дава на окол. началници и доктори тѣ иматъ инспекторската длѣжностъ второстепенна, та и толко се грижатъ. Именно въ тия околии инспекцията не отива по-добре, дѣто началницитѣ сж натоварени съ нея. Да ви кажа, г-да, азъ съмъ противъ официалността. Тая инспекция сега що я има е плащана. А пакъ авторътъ на О. У. е ималъ предъ видъ повече свободолобие. Той остава на общинитѣ да надзираватъ училищата. Грижата на Директора е да споменува на общинитѣ да иматъ тая инспекция, друго нищо; общинитѣ иматъ грижата понататъкъ. Не е по духа на О. У., ако Директорътъ праша за такъва инспекция официални чиновници. Официалнитѣ чиновници, знаемъ, винаги иматъ слабостъ да угаждатъ на по-горнитѣ. Его защо тѣ не сж ползвни. Можатъ да внесатъ въ училищата система официална, която може да испорчи бждѣщето, да се дезорганизира здравото общество. Азъ съмъ противъ тия инспектори съ такъва заплата. Ако непрепятствуваше законътъ който не дава по-голъма заплата на инспекторитѣ, можехме да предложимъ да има по-способни съ по-голъма заплата инспектори. Но съ тая малка заплата не връшатъ работа, а служатъ за органи на администрацията да прокарва свои лица въ изборитѣ. Нѣма инспектори които да не ставатъ орудия на ниски страсти, на всички подлости. Като видимъ това, че тѣ испорчаватъ учителитѣ, учащитѣ се и родителитѣ, че не друго, а трѣба да мислятъ кого да избиратъ и кого да не избиратъ въ изборитѣ, — тукъ сжествува врѣда, че не може човѣкъ да стои свободно да мисли. Това е голѣмо зло. Отъ тая точка на зрѣние, съгласенъ съмъ да се унищожатъ тия инспектори.

С. С. Ъобчевъ: Доволно много се говори въ полза на инспекторитѣ. Азъ считамъ за излишно да говоря за това. Колкото по нѣкои малки смѣтки истина по тѣхъ не сж убѣждава човѣкъ въ много голѣма нужда отъ инспекцията. Други пакъ зная въ Обл. Събрание внасяше се рапортъ отъ Директора на Просвѣщенieto, въ който обстоятелствено са излагаше всякий вървежъ на дѣлото; по него представителитѣ можеха да си съставятъ понятие за учебното дѣло въ нашата страна. Отъ друга страна сжщо се печатаха рапортитѣ на инспекторитѣ, отъ които може да се заключи до колко тѣ сж плодотворни. Сичко туй нѣмаме сега. Незная защо го нѣма? (Дир. Груевъ: ще доде.) Като нѣмаме тия важни документи отъ които да можемъ да си съставимъ понятие за дѣйствието на инспекторитѣ и хода на учебното дѣло азъ немога да кажа нищо по въпроса, само бихъ молилъ да каже

г. Директорътъ, защо до сега не е внесъл нито рапортитѣ, нито доклада до Глав. Управителъ?

Дир. Груевъ: Повѣренната ми дирекция е приготвила тия нѣща и до 2—3 дена ще се представатъ.

Т. Кесляковъ: Като се говори много противъ предложението на комисията да се унищожи инспекцията, азъ като членъ на тая комисия станахъ да обясна мотивитѣ на комисията. Инспекция трѣба да съществува, но както каза и г. Нейчовъ, тя трѣба да се изпълнява отъ общинитѣ и безплатно. Официална инспекция не е предписана отъ О. У. При все това като се вземе предъ видъ, че ревността наша къмъ училищата не стои тъй високо, както въ време на бившето управление, за това съществуването на инспекцията е нужно да потика къмъ напредъкъ. Това комисията напълно съзнава. Тя мисли безъ това не може. Г. Директоръ е също свидѣтель, че комисията е водена отъ нея, че трѣба инспекция. Но тя като не се върши както трѣба, не е възможна, че е малка заплата, човѣкъ който стои по-високо отъ самия учител да вземе такива задължения които да го каратъ да посѣщава цѣла година селата, да глѣда какъ върватъ училищата, да поучи учителитѣ именно на послѣдното права бѣлѣжка: *да поучатъ учителитѣ*. Да не кажа друго нѣщо, но твърдѣ рѣдко има инспектори, които да стоятъ по-горѣ отъ учителитѣ, други съравни или по долни. Слѣдователно инспекция направена отъ хора които неможатъ нито равно даже да стоятъ съ учителитѣ, каква ще бѣде тая инспекция, когато инспекторътъ не може да познае недостаткитѣ, рѣдѣтъ, законътъ. Тѣ само ще видатъ кои сѣ ученици, колко сѣх, колко класа, учители, направятъ рапортъ на Директора, и — свършено.

За това комисията заличи суммата за инспекцията не като непотрѣбна, на противъ препорѣча, даже говори комисията съ г. Дир. Груева, да остане и за напредъ инспекцията, но да се извършва отъ хора които да стоятъ много по-високо, та били окол. доктори или окол. началници. Тия, безъ да бѣдатъ задължени даже, като отиватъ по инспекция въ околитѣ си да даватъ кратки изложения въ всѣка сесия на глав. съвѣти за училищата. За това именно промисли комисията, че може да се извършва тая нужда, и безъ да фигурира въ бюджета глава за способни инспектори, презъ инспекцията на окол. лѣкари и окол. началници. Ето, комисията като заличава тия срѣдства не е била противъ инспекцията. (гласове: изчерпанъ!)

Дир. Груевъ: Много се говори по тоя въпросъ. Нѣкои г-да, казваха може инспекцията да съществува, но срѣдствата да се унищожатъ. Тя да съществува, както казва г. Кесляковъ, чрезъ докторитѣ и окол. началници. Но какъ ще се задължатъ тия хора? Иматъ ли потрѣбното време за такъво задължение? Колкото за ползата или вредата отъ инспекцията, незнай какъ може да съждатъ хората, но тия които сѣ въ течението на работитѣ ще припознаятъ истина, че голѣма полза е било отъ инспекцията, при всѣко признавамъ, че инспекторитѣ не стоятъ на висотата, но туй е че е малко възнаграждението. Какви инспектори искате съ 4—5 лири, които едва ли стигатъ въ обиколката. Другъ е въпросътъ впрочемъ ако не били всички инспектори на висотата която е нужна; тукъ е въпросътъ ползна ли е или вредна инспекцията. Каза се, че трѣба да съществува тая инспекция, но да се изпълнява отъ окол. началници. Каза се още, че официалността не трѣба. Не. Инспекцията е официална. О. У. казва, че Дир. на Просвѣщеніето има надзоръ надъ всички заведенія въ областта и тя го върши чрезъ особенни инспектори вземени отъ всѣко религиозно общество. Тя е слѣдователно официална. Правителството има право да държи инспекция, да я върши чрезъ лица отъ религиознитѣ общества. Окол. началници всѣкаде неможатъ това. Ако единъ началникъ е отъ една народност, не може да

инспектира училища на друга народност. Тръба, г-да, да остане инспекцията. Ако се унищожи, економията ще бъде отъ 3000 л., но ти ще коштува 30 хил. л. Ние даваме 2 мил. гр. пособия на общинитѣ, ако се не надзирава, употреблението имъ какъ ще стане, незнай. (гласове изчерпанъ! изчерпанъ!)

Предсѣд.: Приема ли се въпросътъ за изчерпанъ? (приема се.)

Туримъ на гласуване глава 4 отъ бюджета, които сж за нея да станатъ. (пада.)

К. Калиевъ: Мисля има предложение г Тонджоровъ, който предлага да се намали числото на инспекторитѣ.

Г. Караджовъ: Вървамъ Обл. Събрание неразбра какво гласува. (гласове: разбра, разбра!) Мюхти Ефенди бѣше за инспекторитѣ не стана...

Д-ръ Хакаповъ: Азъ мисля, разбра Обл. Събрание какво гласува, но преди това трѣбаше да се гласува предложението на комисията.

Предсѣд.: Това е отрицателно.

Дир. Груевъ: Върху предложението на г. Тонджорова, да се намали числото на инспекторитѣ, разумѣва се съ кредита, бихъ го приелъ, но има законъ който опредѣля за вѣтка околии инспекторъ. Ако не бѣше това препятствие бихъ билъ съгласенъ единъ инспекторъ на двѣ околии да бѣде, съ по-голямъ плата.

Предсѣд.: Главата вече падна и, споредъ правилника, поправки не се допущатъ. Ако се направи ново предложение, то друго.

Ив. Герджиковъ: Г. Караджовъ заяви, че не се разбрало какво се гласува и могло да стане погрѣшка. Като се турна на гласуване главата както е отъ правителството, мнозина мислеха, че се гласува предложението на комисията, както всѣкога; за това да стане второ гласуване.

Предсѣд.: Като има съмнѣние въ първото гласуване ще повтора: които сж за главата както е представена отъ правит. да станатъ. (пада.)

Секр. Руселиевъ: (чете)

§ 2. Гимназии.

Гл. 5. Заплати 1.220.600 гр.

Комисията намалява на 1.143.000 гр.

Д-ръ Калатиновъ: Предлагамъ тая глава да се намали съ 25.200 гр. още. Членъ трети предвижда 28 д. преподаватели, предлагамъ да останатъ 14 зачислени въ разряда на първостепеннитѣ учители. По тоя начинъ ще стане тая економия. Цѣлата глава да остане на 1.117.800 гр.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли се това предложение на г. Калатинова? (подкрѣпа се.)

Д. Т. Бракаловъ: Станахъ да подкрѣпа г. Калатинова, като прибавя още пѣщо да убѣди почит. ми събратия за да приематъ това предложение. Учителитѣ, г-да, иматъ много свободно време. Ако взема да хесапамъ, че се шаятъ по София, и другагѣ, то е доказателство, че иматъ свободно време.

Дир. Груевъ: Ако искате да растроните рѣдътъ съ умаление персоналътъ, на учителитѣ, който, напротивъ, трѣба да се уголѣми, може да гласувате както щете. Но ще моля да се гласува суммата отъ комисията поне тя да остане, а не че тя е достатъчна.

Д-ръ Калатиновъ: Като права предложение, не права да се намали числото на учителитѣ, (въ такъвъ случай сумата спада съ 2.100 гр. ст. гр.) напротивъ—14 д. преподаватели да останатъ учители отъ първия разрядъ. Персоналътъ остава същия само въ заплатата се прави разлика.

Предсѣд.: Напомнювамъ на г. Калатинова, че на глава гласуваме, а не на членове.

Д-ръ Калатиновъ: П азъ предлагамъ главата да се намали.

Предсѣд.: Турямъ на гласуване предложението на г. Калатинова, които сж за него да станатъ прави. (пада) Турямъ на гласуване предложението на комисията, които сж за него да станатъ прави. (приема се.)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 6. Вещественни 79.500 гр.

Комисията намалява на 72.000 гр. (приема се.)

Гл. 7. Аппарати и библиотека 60.000 гр.

Комисията намалява на 30.000 гр. (приема се.)

§ 3. Нормално училище.

Гл. 8. Заплати 80.000 гр.

Комисията намалява на 60.000 гр. (приема се.)

Гл. 9. Вещественни 20.000 гр.

Комисията намалява на 5 000 гр. (приема се.)

§ 4. Обл. библиотека и музей.

Гл. 10. Заплати 42.000 гр.

Комисията намалява на 32.400 гр.

С. С. Бобчевъ: Станахъ собствено не да говоря противъ предложението на комисията, която е за намаление на кредита за Обл. Библиотека и Музей, а само да направя бѣлежка . . . (*Предсѣд.*: сега сме на глава 10.) Именно за тая глава ще говоря . . . впрочемъ, да, прибрзалъ съмъ.

Предсѣд.: Комисията приема тая глава съ 32.400 гр.? (Приема се)

Секр. Руселиевъ: (Чете)

Гл. 11. Вещественни 20.000 гр.

Комисията намалява на 13.000. (Приема се)

Гл. 12. Покупка на книги и сбирки 80.000 гр.

Комисията намалява на 40.000 гр.

С. С. Бобчевъ: Искамъ именно въ тая глава да направя една бѣлежка, която, струва ми се, ще припознае и г. Директоръ на Просвѣщенieto, че е умѣтна, и безъ да се разисква много, надѣя се, ще се вземе въ внимание. Бѣлежката ми се касае за качеството или характерътъ на книгитѣ, които се купуватъ за библиотеката съ отпущанитѣ сумми. Всѣки е ималъ случай да забѣлежи въ библиотеката, че въ това кратко време сж се доставили цѣлъ рѣдъ книги за Сахарската пустиня, за развалинитѣ на Троянъ и пр. Такива книги които читателитѣ нѣма да ползуватъ. Чувалъ съмъ много работи и ученицитѣ които обичатъ и най-много посѣщаватъ библиотеката да се оплакватъ, че не намиратъ за тѣхъ много ползнии книги. Нѣма българскитѣ книги: търсатъ сборникътъ на пѣснитѣ отъ Бр. Миладинови, търсатъ нѣкои други български списания — нѣма. Много още книги издадени отъ Славянското Общество, по историята на литературата напиримѣръ и пр. — нѣма. Читателитѣ намиратъ тамъ английски повече, французски още, а читателитѣ млади които всѣки день търсатъ книги отъ налѣжаща нужда не могатъ да видатъ. За това права тая бѣлежка и моля г. Дир. на Просвѣщенieto да вземе предъ видъ това и за напредъ да се постараетъ уже, първо да се набавятъ всички български книги кои-

то сж издадени до сега. Сега що се издаватъ всѣки издатель праща въ библиотеката и всѣки може даже да си купи, но става явно ония които излизали напредъ, които сж рѣдкостъ, неможе да се снабди човекъ съ тѣхъ, а пакъ трѣба поне да се набаватъ въ библиотеката и да може да се ползува всѣки.

Послѣ това ще забѣлежа, че вмѣсто разнитѣ журналы съвършенно специални, желателно е да се смарладисатъ нѣкои периодически полѣзни и морални списания. Въобще има журналы, които не се разрѣзватъ, стоятъ въ библиотеката, а най потрѣбнитѣ които се диратъ — нѣма ги. Като права таа бѣлежка, нѣма защо да се гласува, само г. Директоръ на Просвѣщението да има предъ видъ за напредъ да снабди библиотеката съ по отборъ книги.

Дир. Груевъ: Вкусветѣ сж различни наистина. (Смѣхъ) Библиотеката е поправена по възможности да удовлетворява пасжцната нужда тукъ. Управлението се грижи да се снабдява библиотеката съ книги отъ които да се ползуватъ читателитѣ които биха и посѣщавали. Всички книги не е могло да се доставатъ и изведнажъ, че и кредитъкъ е билъ малъкъ. За българскитѣ книги, погрижило се е управлението и е събрало въ книжарницитѣ. Нѣкои и други книги сж изгубени или ги нѣма на проданъ; Управлението нѣколко нѣжти е обнародвало по вѣстницитѣ, и г. Бобчевъ е челъ, покани, молби на ония издатели или да продадатъ или да подарятъ. Нѣкои отъ тѣхъ сж купени, но не всички. При това забѣлежаватъ се нѣкои исторически вѣстници, има русеки, има журналы по математиката, защото такива пакъ други желаятъ да прочетатъ, ако г. Бобчевъ неще. Управлението е мислило да намѣри книги, които се търсатъ. То се е грижило и за напредъ ще се грижи за това.

Ив. Тонджоровъ: Тукъ § Обл. Библиотека глѣдамъ, че не фигурира никакво количество отпущнато за едно здание за библиотека. Азъ желяя да питамъ г. Директора Груева да ли е взелъ нѣкой мѣрки или мисли да вземе такива за едно здание за библиотока и музей, което да бѣде сгодно за цѣлѣта и за посѣтителитѣ?

Дир. Груевъ: Дирекцията на Просвѣщението е предлагала и представляла нуждата за такъво здание за Обл. Музей и Библиотека. Настоящата кѣща дѣйствително не е сгодна даже представлява опасность, но отъ финансови съображения все до сега се отлага въпросътъ. Ако почит. Обл. Събрание намѣри за възможно да остави срѣдства и правит. съ голѣмо благодарение ще приеме.

М. Маджаровъ: Азъ ще питамъ за едно нѣщо г. докладчикъ на комисията: защо се уничтожава половина кредитъ?

Груевъ: Като вече сж купени нѣкои и други книги които сж били отъ голѣма нужда, не трѣба вече цѣлий кредитъ, за това го и намалява комисията.

Предсѣд.: Турамъ на гласувание предложението на комисията и които сж за него моля да станатъ прави. (Приема се)

Секр. Руселиевъ: (Чете)

§ 5. Областна Печатница.

Гл. 13. Заплати 48.000 гр.

Комисията намалява на 45.000 гр.

Дир. Груевъ: Правителството иска още 2,500 гр., за единъ вардачъ на печатницата. Има единъ разсилень, но единъ човѣкъ не е достаточено да нази тамъ дѣто има толкова материялъ, за това е таа разлика отъ ланския кредитъ.

В. Нейчовъ : Когато Обл. Събрание гласув'а кредитътъ за печатницата бѣше движено въ това рѣшение отъ съображения, че тая печатница може да искаква разноскитѣ си. Незная сега да ли покрива разноскитѣ си? Ако слушаеме отъ вѣнъ — не може. По тоя начинъ освѣнъ че за обл. ковчегъ твърде скѣпа стана тая печатница, още препятствува на хората да не се развива положението на печатаритѣ, още и прави врѣда на обл. ковчегъ.

Дир. Груевъ : Азъ увѣрявамъ г. Нейчова, че печатницата покрива разноскитѣ си и още има доходъ. Вѣтре въ 17 месеци, не помна кога бѣше кога стана преглѣждане-то на смѣткитѣ отъ Дирекцията на Финанцитѣ, видѣ се, че има приходъ до 130 или 150.000 гр. освѣнъ разноскитѣ. Но тая печатница не само е за приходъ, а повече да улеснява Правителството въ печатание и обнародване на разни книжа. Това именно, до колко е било възможно, извършвано е доста съвѣстно и улеснително отъ печатницата. Както ще видите отъ рапорта на Дирекцията на Просвѣщенieto, до сега е отпечатала 1500 различни нѣща, но тя е повлияла и върху намалението цѣната на печатанието по другитѣ печатници. Въ това даже принела е полза.

М. Маджаровъ : Още когато се говори за отпущане количество да се купи печатница областна, азъ по начало бѣхъ противъ, а и сега тѣй. Правителството не трѣба да прави конкуренция съ частнитѣ лица, да опропаства индустрията. Ако е работата да ли печели тая печатница или не, стана напредъ преглѣждане на смѣткитѣ, видѣ се слѣдъ пресмѣтване разноскитѣ извѣстенъ каръ, но това не е причината да се поддържа тая печатница. На други мѣста правит. поддържатъ държавни печатници не съ намѣрение да конкуриратъ съ частнитѣ, но печататъ правителствени работи, банкноти и пр., работи които въ частна печатница не се допуца да се печататъ. Въ насъ нѣма такива работи, нѣмаше и защо да се учрѣждава Обл. Печатница. Сега обаче като я има, нѣма защо да я унищожаваме. Ако е нужна може само да се препорѣчи на правителството да расчиства полека-лека материалитѣ които ги има, защото изведнажъ не може, могатъ да се опропадатъ нѣкои екземпляри.

К. Килчевъ : И азъ поддържамъ възглѣдоветѣ на предговорившия за това че не трѣбаше печатница ко се взе вече та нѣма що да се говори. Работата е тукъ че ние предвиждаме приходъ за тая печатница, а въ сѣщото време предвиждаме и заплати за Управлението и. Добрѣ ако приходътъ влиза вѣски мѣсець въ Обл. Ковчегъ, тогава нѣмаше да се губи отъ Ковчегъ. Но това което се взема въ приходъ отъ ковчегъ вдига се отъ друга страна за да се плащатъ заплатитѣ. До дѣто ковчегътъ вземе приходътъ, поддържа печатницата отъ обл. пари и за ковчегътъ става загуба съ лихвата. Трѣба отъ прихода на печатницата да се обезщетяватъ разноскитѣ, да се дава за заплатитѣ и пр. Това разумѣвамъ и да има контролъ, нека пакъ Директорътъ на Просвѣщенieto да подписва разноскитѣ, но само да се взематъ разноскитѣ отъ печалата на печатницата. Послѣ на края на годината да се дава чистий приходъ. Тѣй щото да впишемъ въ бюджета расходъ и приходъ е излишно, по-хубаво само чистий приходъ, а не както се практикува до сега.

М. Маджаровъ : Станахъ да кажа още нѣколко думи за обяснение. Истина като поглѣднемъ на това учрѣждение ни се види чисто търговско. Азъ за това поддържамъ, че, на основание на 98 чл. отъ 9 прит. на О. У., всичко като приходъ да влиза въ кассата, а послѣ да излиза въ расходъ; тѣй разбира и 104 чл. отъ притурката. Пост. Комитетъ мнин. година рѣши другоаче. Той опредѣли кредитъ за поддържане на печатни-

ната, така както разбираше Дирекцията на Просвѣщеніето и както е досега. Сега Дирекцията на Просвѣщеніето внася само чистий доходъ. Остава на О. С. да направи и рѣши както види за добре, но би трѣбало за тая печатница да има специаленъ бюджетъ, като добавоченъ на тоя бюджетъ, както бива въ другитѣ държави. Това обаче да се направи сега е трудно, трѣбаше да го направи бюджетарната комисиия, а О. С. неможе. Сега безъ кредитъ особенъ Печатницата неможе защото управленіето и вересия пропуца: печата дѣла на дирекциитѣ и има дирекции, които дължатъ на печатницата по 30—40 хил. гр. Тѣй се постигна и съ частни лица даже, но тѣхнитѣ дѣла сѣж незначителни: главно е съ дирекциитѣ.

Дир. Груевъ: Капиталътъ който бѣше издаденъ на печатницата бѣше 100.000 гр. Но тоя въ една година се обърна петъ пѣти. Слѣдователно, ако се слѣдваше онярѣдъ по който всѣки мѣсець приходътъ на печатницата да се внася, тогава какво щеше да стане? Тоя мѣсець има приходъ 50.000 гр. — внесе се, другъ мѣсець — сѣщо. Тогава капиталътъ се изчерпва. Ще се иска новъ кредитъ за да функционира печатницата, защото трѣба да се плащатъ работницитѣ, да се купуватъ книги и пр. Отъ искананата работа ако би имало чистъ прихохъ може да се внася, но това на всѣки мѣсець неможе да се сѣдва рѣдовно. Затова именно Дирекцията на Просвѣщеніето като имаше нужда поиска кредитъ, II. Комитетъ го отгукетна за цѣла година. На край на годината като се види смѣтката колко приходъ още има, тоя капиталъ да се внесе. Поне по мое мнѣние, най-добре е да има управленіето нужний кредитъ за капиталъ презъ годината, при свършъка на годината да се прави смѣтка и приходътъ-капиталъ да се държи. Така впрочемъ става веѣкаде. Държавний бюджетъ е сѣщо: Полагатъ се разноси толкова, отъ друга страна се тура толкова приходъ — то е сѣщо. (гласове: изчерпанъ!)

Предсѣд. Има ли възражение за предложението на комисията?

В. Нейчовъ: Да си кажа възраженіето. Азъ знаа, че се внася въ обл. ковчегъ истиний приходъ отъ печатницата, но не се взема въ съображение, че обл. ковчегъ плаща на чиновницитѣ. Извадете ме отъ заблужденіе!

Дир. Груевъ: Отъ като се взематъ всички приходи и расходи чистий приходъ се дига.

Предсѣд. Приема ли се предложението на комисията върху глава 13? (приема се)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 14. Вещественни 11.000 гр.

Комисията намалява на 10.000 гр. (приема се.)

Гл. 15. Покупка на машини и сѣчива, материалъ за потрѣбление, и заплата на работницитѣ 200.000 гр.

Комисията прѣма тая глава безъ измѣнение. (приема се)

§ 6 Помощи.

Гл. 16. Стипендии 760.000 гр.

Комисиата намалява на 486.000 гр

С. С. Бобчевъ: Бихъ желалъ докладчикътъ на комисиата да даде обяснение защо се намаляватъ стипендиитѣ, да знаемъ именно кои стипендии се намаляватъ: за вѣнъ или тукъ. Сега които сѣж стипендианти и продължаватъ въ трети классъ напр. тѣ ще останатъ ли или ще имъ се отгѣгли стипендиата и пр. Тия работи да ни се обяснатъ.

Докл. Гуревъ: По членъ първий въ притурката се направи смѣтка на стипендиитѣ, видѣ се че до испита стигатъ 152.000 гр. и за слѣдъ испита за сѣществующитѣ стипендии остава при Обл. Гимназии суммата 114.000 гр. Членъ вторий отъ 206.000 гр.

подъ сжщата смѣтка, се намали на 150.000 гр. Членъ 3-й се прие сжщѣй. Чл. 4 като за тия стипендии сж случайни ги намали на 20.000 гр. Така цѣлата глава остава на 486.000 гр.

Ст. Кѣйбашиевъ: Именно щехъ да говора това което г. Бобчевъ каза, но работата е че тукъ е предвидено 267.000 гр. както каза г. докладчикъ до испита, разбира се че тукъ ще има обл. стипендианти които тогава да се исклучатъ като не ще има да продължаватъ още. Това немога да разбира! (Бобчевъ: нито азъ разбирамъ.)

Т. Кесляковъ: По предложението на правит., суммата на тая глава възлиза на 760.000 гр. Комисията я намалява на 486.000 гр. Ето защо. Смѣта се: за издържаніе сжществующитѣ стипендии въ обл. гимназии до испита суммата възлиза на 152.000 гр. Слѣдъ испита цѣлитѣ стипендии ще се намалятъ на половина до дѣто свършатъ курсътъ. Слѣдователно ако за до испита трѣбать 152.000 гр., слѣдъ испита до Марта мѣсець стигать 114.000 гр. цѣлата сума за финан. година стига на 266.000 гр. За учащитѣ се въ Европа оставатъ сжщитѣ съ предвидѣнитѣ сумми. Слѣдъ като свършватъ, една по една стипендиитѣ да се намаляватъ.

Дръ Жецевъ: Неца да говора за суммитъ, само желая да направя предложение къмъ правителството за да го има въ внимание. Неца да говора именно и за лицъ, но знаа, че сж дадени стипендии на лица които иматъ богатство, огромно даже. Такива лица дирекцията приема стипендианти. За това права слѣдующето предложение къмъ правителството и моля Обл. Събрание да го приеме: „Обл. Събрание препорѣча на правителството за въ бѣдѣще да наблюдава строго върху раздаване на стипендиитѣ.“

С. С. Бобчевъ: Станахъ да забѣлѣжа, че отъ обясненіята които ни се дадохъ отъ комисията, излиза че слѣдъ испита ученици които сж до сега стипендианти въ обл. гимназии, много бѣдни които взети за такава, че сами неможатъ да се поддържатъ, ще останатъ на пѣти. За напредъ тѣ нещъ иматъ възможность да продължаватъ учението си въ гимназиитѣ. (Докладчикъ: не е тѣй!) Може би, но отъ вашитѣ разясненія тѣй се разбира. Ако дѣйствително стипендиитѣ се намалятъ на половина, какво нещастіе ще бѣде за ония които останатъ на пѣти? Азъ тѣй разбирамъ и за това се обявявамъ противъ това намаляване, което ще направи много ученици да останатъ на ерѣдъ пѣтъ. Азъ предлагамъ Обл. Събрание да отхвърли това предложение на комисията.

Дир. Груевъ: Комисията колкото иска да намали това, азъ си направихъ длѣжността да заява, че това е неумѣстно нѣщо. Младитѣ момци приети съ благодарѣние и пратени да учатъ да имъ каже правителството на полъ пѣтъ: нещемъ ви, търсете си хлѣбътъ,—това не е справедливо, нито прави честь на правителството. Най-доброто което може да стане, ако желае Обл. Събрание отъ тая глава да направи економия, е тия които свършватъ на край на годината, да не се замѣстватъ съ други. Така разбирамъ; но да се исклучаватъ отъ ерѣдъ пѣтъ, трѣба да се направи изборъ кои да се исклучатъ,—това е твърдѣ мжчно. За това ще моля почит. Обл. Събрание да приеме суммата предложена отъ правителството. Най-послѣ може да се намалятъ 10 стипендии които тая година можатъ да склучатъ ерокътъ си.

В. Нейчовъ: Г-да, не съмъ противъ суммата отъ правителството за стипендиитѣ, които даже трѣба да се увѣличатъ. Но има да забѣлѣжа, че стипендиитѣ много криво се раздаватъ; има дѣла убѣдителни за това. Тѣй се раздаватъ по фаворизмъ, на синоветѣ на нѣкои лордове . . . (гласъ: или не нѣкои депутати. Смѣхъ) Дѣйствително азъ се помѣчихъ да издѣйствувамъ стипендия за едно селенче и това не ми се удаде. Тия стипендии сж раздадени на много хора които иматъ състояние, раздадени сж исклучително на дѣца

отъ Копривница, независимо отъ Ст. Загора и другаде. (Дир.: има и отъ Панагюрище) Нѣма.

Д. Т. Бракаловъ: Дохождамъ да подкрѣпа г. Нейчова, че истина, който нѣма нужда томува се дава стипендия. Но това става за смѣтка на правителството, че може то тъй да разбира, може да се води отъ Евангелието: „който има да му се предаде“. (Гласове: Бракаловото Евангелие . . смѣхъ) Азъ ще обърна вниманието на единъ фактъ на правителството, което трѣба да има предъ видъ, че чорбаджийскитѣ синове които съ стипендии свършватъ и се връщатъ не изпълняватъ своитѣ задължения. Питахъ косвенно Директора, той ми каза, че какво да прави когато тѣ искали все да станатъ директори. За това ги оставялъ да се расхождатъ, а да не ги улови за ухо и ги накара да изпълнятъ задълженията си или пакъ да върнатъ паритѣ. Азъ съмъ готовъ да гласувамъ цѣлата сума, че ти нѣма да тѣжи толко на населението, на и економията да стане голѣма ако се намали. Но това което трѣба да стане е, ще моля правителството въ всѣко отношение да харчи съ полза тия пари, да не презира бѣднитѣ и помага на богатитѣ и въобще да настоява върху изпълнение на длъжността отъ страна на учащитѣ се. Трѣба да има повече внимание да се отетжнатъ стипендии и на по-сиромашки интеллигентни хора, да се грижи когато събира свѣдѣния да не представя толкова мизерно управление, да се смѣятъ на начина по който се даватъ паритѣ. Мисля събратията ми сж съгласни и нѣма да се сжрдатъ като искажа толко неприятни думи, защото тѣжко е на населението съ потъ на лицето да плаща. Моля правителството да не си прави углушки когато му се препорѣчва нѣщо, та да не ги улови за очи и да казва защо говорите тъй и тъй, когато тѣ даватъ поводъ за това, а нашето улечение е да си искажемъ това.

Дир. Грueвъ: Относително начина за раздаване на стипендиитѣ, желая да дамъ нѣкои обяснения, че се говори много за това. Трѣба да знаете, че дирекцията не раздава стипендиитѣ по свое усмотрение: лицата минаватъ презъ испитъ, който извършва една комисия. Комисията испитва едно лице, предлага да му се даде, споредъ способността му, пособие, или стипендия или не, цѣла или половина. Г. Нейчовъ каза, че стипендианти се вземали отъ едно мѣсто, а не и отъ друго. Това не е истина. Колкото прошения се представатъ презъ годината, пращатъ се на испитателната комисия, тя пробира кандидати способни за стипендианти, отъ тия дирекцията пробира за празнитѣ мѣста които се иматъ. Всѣка година има по 200 по 300 просители, ако има 10 или 20 празни мѣста, избора на тия води се по начало да се взематъ равномерно отъ департаментитѣ. Спомена се, че се вземали нѣкои богати за стипендианти. Разумѣвамъ дѣ биеше това, имаше и въ газетитѣ за тоя случай, но на това лице не се даде стипендия, нито пособие.

Г. Караджовъ: И азъ станахъ да кажа същето, което и г. Бобчевъ относително обл. стипендии. Обл. Събрание може да е наклонно да прави економия, но отъ тукъ тая економия не ще бѣде нѣкакъ толко справедлива. Представете си, до сега има 150 стипендианти, комисията, да кажемъ намалява половината. Тия се намиратъ въ класъ, слѣдватъ. областта харчи за тѣхъ. Бѣдѣщата година се намали това число, че управлението взема испѣжда нѣкои, които нѣматъ срѣдства да продължаватъ и до сега. Паритѣ които областта харчила отиватъ тъй. Най-голѣма економия която може да се направи е да се постѣпни по начина, който указа г. Дир. на Просвѣщенiето. Именно тия ученици които свършатъ тая година било въ дѣвическитѣ или въ мъжкитѣ гимназии, за бѣдѣщата година да не се замѣстятъ. Но сега както глѣдамъ почти половината сума е исхарчена, да се намали значи да не знаемъ какво да правимъ економия. На срѣдъ нѣтъ да се

оставатъ ученицитѣ не може. Въобразете си каква економия ще има отъ мѣрка, по която за харченото презъ 3—4 год. да се прекъсне сега преди то да принесе резултатътъ? За това, както каза и г. Бобчевъ, да се оставатъ стипендиитѣ както сѣ и до сега, а економия може да се направи, така както каза г. Директоръ. Друго-яче става несправедливо и некономично.

Колкото за предложението на г. Бракаловъ, истина това е добро и трѣба нашето Обл. Събрание да го вземе въ внимание. Нийдѣ, г-да, нѣма стипендии безъ задължения. Азъ истина, както справедливо говорихъ за горнето и тукъ трѣба справедливо да се произнесе Четете именно по раздаване стипендиитѣ въ Европа, особено за висшитѣ заведения, и ще видите ония които се поддържатъ на правит. стипендии, сѣ задължени слѣдъ свършване на курса да служатъ до 10 год. на правителството. Задължения се взематъ и на тия които могатъ да приематъ само пособие. Всѣки такъвъ служи извѣстно време и задълженията престанатъ. Неиспълни ли своитѣ задължения, има гаранция или двама поръчителы които да броятъ сумата за него. Въ насъ какво става? Имаме нужда отъ службашы. Нѣкой свърши иска голѣма служба изведнажъ, иначе зарезва и отива дѣто иска. По тоя начинъ не се постига цѣльта която гонимъ съ харчението. По тая причина добре е да обърнемъ вниманието на правит. да препоръчимъ да взема извѣстна гаранция отъ учащитѣ се на обл. нари, да служатъ 2, 3 год. за да се отплататъ. Самата цѣль която гони правителството е да задържа въспитаницитѣ да си отслужатъ. Правилникътъ за стипендиитѣ не е только опредѣленъ да дава сила на правителството. За това да направимъ предложение, което да даде сила на правителството да върши това, въ смисль напр. както става по другитѣ държавы. Представете си има случай Иванъ отива на вънъ да се учи на свои разноси, Стоянъ на правителствени. Двамата отиватъ. Последний е задълженъ нѣкакъ къмъ правителството. Въобще оны който се поддържалъ на свои разноси отива дѣто иска, има мѣста дѣто не ще да отиде на служба. А пъкъ оны който се е поддържалъ отъ правителството да го прататъ могатъ на тия мѣста въ които волнитѣ не отиватъ. Въ тоя случай съществува една несправедливостъ. Оны който е ученъ на свои разноси, правит. за него не е ангажирано да му даде служба, когато за другия който е поддържало, длъжно е да му даде служба, иначе той се измива отъ задълженията си и остава воленъ както и първий. Съ стипендиантитѣ въобще тъй става. Слѣдователно Обл. Събрание трѣба да направи, да се интересува съ въспитаницитѣ, да даде на правителството сила съ едно предложение въ такъва смисль да се изпълняватъ задълженията. Бихъ направилъ въ тоя случай предложение, именно: Обл. Събрание препоръча на правителството при приеманieto стипендианти да взема гаранция отъ тѣхъ, щото въ случай на неиспълнение задълженията които дадатъ спрямо областта, гарантитѣ да броятъ сумата която се похарчва.

Разбира се, че въ случай че нѣкой умре и правилникътъ не изисква задълженията.

Ст. Къойбашиевъ: Говори се върху тия стипендии, именно, че не е практично да се оставатъ на срѣдъ нѣтъ оны стипендианти които подкачили едно поприще. Слѣдователно трѣба да се гледа да остане сумата която правителството предлага Препоръката която се направи не е добра. Самъ г. Бракаловъ забѣлжи нѣщо, именно, че има нужда отъ други препоръки. Когато единъ стипендиантъ свършилъ и е съ наука, ако незаслужва задължението си, то е баремъ за честь на областта, че го е въспитаа. По въ тоя случай като стипендиантъ е прахосвалъ паритѣ въ продължение на нѣколко години предварително да му се вземе такъвъ поръчителъ който го представя да бѣде отговоренъ.

Ако той не ще да отелужи тия суми неговий препоръчителъ да ги даде. Има хора които сж ходили само по расходка, а не съ цѣлъ да свършватъ. Даже директорътъ който трѣба да търси такива, да предирва, не прави това.

М. Маджаровъ: Почти въ повечето, което неказаха моятъ събрания се съгласявамъ, само ще направя една доправка въ предложението на г. Караджова. Има едно обстоятелство което трѣба да се обясни. Даватъ се стипендии за науки, съ които всѣки богатъ човѣкъ трѣба да приготвява синътъ си за да му обезпечи една кариера. Учението по правото на пр. човѣкъ който знае какво прави издържава синътъ си по тая наука. Никой не дава синътъ си да учи математически или филологически факултетъ и пр. Слѣдователно при раздаването на стипендиитъ трѣба да се има и това предъ видъ да се поддържатъ хора които ще слѣдватъ по другитъ науки, и не по тия по който хората бързатъ и сами да поддържатъ синоветъ си. Правителството, като се разисква сега по стипендиитъ, да вземе актъ отъ разискванията, да се съобразява въ бѣдъжте съ показанитъ желанія на Обл. Събрание, да ревизира публ. адм. правилникъ за стипендиитъ съ съгласието на Пост. Комитетъ въ смисълъ въ каквато сега се препоръча. Ако стане това много нежелателни работи ще бѣдатъ избѣгнати.

Д. Наумовъ: Г. Караджовъ много умѣстно показва нѣкои неудобства на правилника за стипендиитъ, а и предложението не е лошо. Има едно нѣщо обаче да се забѣлжи. Ние настояваме щото правителството да глѣда добре когато избира лица за стипендианти да дава стипендии на бѣдни; отъ друга страна искаме гаранция отъ стипендиантитъ, което бѣднитъ постави въ трудно положение да сполучатъ. Това е мѣчно да дадатъ бѣднитъ. Ако искаме за напрѣдъ въ стипендиантитъ да попаднатъ и бѣдни би трѣбало да се направи препоръка на правителството, щото да не взема никаква гаранция. Това е самата препоръка която може да помогне на бѣднитъ и благонадѣжнитъ. Отъ тая точка на зрѣние азъ мисля, поне предложението на г. Маджарова е по-нужно, но да се опредѣли въ кое направление да се ревизира правилникътъ. Да се каже П. Комитетъ при ревизирането на правилника да приспособи най-удобнитъ срѣдства. Тѣй ще бѣде най-умѣстно. Отъ друга страна много отъ почит. представители говориха за нѣкои и други препоръки, по тоя предметъ, къмъ правителството, като: да обръща внимание при избирание стипендиантитъ и пр. Не мисля първи пътъ дѣто Обл. Събрание препоръчва на правителството да вземе актъ отъ разискванията, даже е правило за това препоръки. Както за стипендиантитъ по дирекцията на Просвѣщеніето, така и за ония по дир. на Милицията. И, както знаемъ за това дава поводъ случайтъ когато още преди двѣ години се пратиха офицери въ Франция безъ да издържатъ конкурсъ, само се избраха по фаворизмъ отъ Глав. Управителъ. Ако това и да стана ние го взехме за погрѣшка, а взехме рѣшение и се препоръчи на правителството подобно нѣщо да се не повтара. Ние видимъ обаче и тая година все тѣй се распорѣжда правителството. Глѣда се по препоръка, на препоръчени лица се даватъ стипендии; това става и съ учители, и съ чиновници и пр. Такива има хиляди случаи ако вземе човѣкъ да ги брои. Въ сжщото време и правилникътъ за стипендиитъ не е преработенъ. Слѣдователно ние напразно си губимъ времето тукъ да правимъ препоръки на правителството, то не ги изпълнява. И въ такъвъ случай не може да се каже освѣнъ че правилникътъ за стипендиитъ е престѣпенъ.

Милковскій: Много се говори по въпроса за стипендиитъ. Наистина, както каза г. Наумовъ, и дани станаха нѣколко запитвания къмъ правителството и се указаха факти. Единъ, именно нашия събратъ г. Нейчовъ, обърна вниманието на правителството, че не

се давали стипендиитѣ на равномѣрно число стипендианти въ тук. гимназии отъ департаментитѣ. Отъ официалната трибуна ни се каза, че равномѣрно е числото отъ вси департаменти. Не зная какъ да повѣрвамъ на думитѣ отъ офиц. трибуна, когато зная отъ Хасковския департаментъ поне не е можало до сега да се ползува населението съ което се наслаждаватъ въ другитѣ департаменти. Твърдѣ добре зная, че отъ Хасковския департаментъ нѣма толко стипендианти. И споредъ мене, и споредъ здравия разумъ всички иматъ длъжности, всички жители Румелийци сж натоварени съ еднакви тяжести, слѣдователно и тукъ трѣба еднаквостъ. Даже отъ департаментъ въ който нѣма гимназия отъ тамъ трѣба да се взематъ повече стипендианти. Пловдивскій, Ст. Загорскій, Сливенскій въ тѣхъ има гимназии и бѣднитѣ могатъ много лесно да се поддържатъ. Не е тѣй и съ другитѣ департаменти. Бащитѣ отъ другитѣ департаменти неможатъ тѣй лесно да проваждатъ вънъ синоветѣ си. Това трѣба да се вземе въ съображение. Споредъ мене или споредъ населението или частъ отъ него, трѣба правителството равномѣрно да раздава стипендиитѣ по департаментитѣ. Отъ официалната трибуна ни се казва, че тѣй ставало. Азъ немога да разбера това. До колкото зная повечето стипендианти сега сж отъ Пловдивскія и Ст. Загорскія департаменти. Всѣки може да се увѣри въ това. (Дир. Груевъ: Ако обичате, моля, да видете въ дирекцията колко има отъ Хасковския департаментъ: — 30 има.) Въ нормалното училище?—Въпросътъ е тукъ за въ гимназиитѣ. Отъ Харманлий има само двама отъ какъ е съставена Румелия.

По всички тия съображения повтарямъ да кажа, че трѣба дирекцията когато приема стипендианти да не ги тура предъ комисията за конкурсъ, но да размѣни числото на департаментитѣ като распорѣди да се иска конкурсъ отъ ученицитѣ отъ мѣстни, по департаментитѣ комисии. Хасковскій департаментъ стои назадъ въ учебното отношение неможе да конкурира съ Пловдивскія. Ако прочее остане тук. комисия да испитва и отъ Хасковскитѣ ученици, то никой нхъ неможе отъ тѣхъ да се взема нѣкой за стипендиантъ.

Дир. Груевъ: Като казахъ, че отъ всички департаменти се взема равно число ученици за стипендианти, не казахъ, че отъ тамъ има толко и толко и отъ тамъ толко. Стипендиитѣ не се даватъ тѣй, а се даватъ съ предварителни обявления, че има толко вакантни стипендии и които обичатъ да държатъ конкурсъ. Отъ департаментитѣ се даватъ прошения, събиратъ се, преслушватъ се: които удовлетворятъ изискуемитѣ условия приематъ се. Не се иска само да сж бѣдни, иска се способностъ, познания, конкурсъ: които се отличаватъ тие се взематъ на равномѣрно число по департаменти. Ако въ тия кандидати не влѣзе единъ отъ нѣкой департаментъ какво ще се вземе? . . .

Дръ Столяновичъ: Не искамъ да занимамъ Обл. Събрание по въпроса: да ли да приеме поправката на комисията или предложението на Правителството. Мнозина отъ г-да депутатитѣ говориха вече за това. Азъ подкрѣпямъ идеята която е за правит. предложение, че инакъ трѣба да излѣзатъ на полъ нхъ много млади момци които слѣдватъ сега. Обаче искамъ да обърна вниманието на Обл. Събрание върху други пунктове или аномалии които съществуватъ въ насъ по пробиране лица за стипендианти въ тукашнитѣ гимназии. Знаемъ че тука има двѣ мъжки гимназии. Извѣстия се въ извѣстно време на годината, че се отварятъ толко мѣста за стипендии тамъ и тамъ. Префектитѣ чрезъ окол. началници публикуватъ това и казватъ които искатъ да държатъ конкурсъ на кандидати за стипендианти да отпиратъ прошенията си. Желаящитѣ прататъ прошение. Даватъ си всички изискуемитѣ документи и чакатъ, харчатъ. Ако мѣстата сж 10, дохождатъ положимъ 50 души и харчатъ. Това добре за тия които иматъ да харчатъ, а

ми бѣднитѣ? Ако нѣкой трѣба да отиде въ Сливенъ да държи конкурсъ, неможе отъ бѣдность, макаръ да може да сполучи. И по тоя начинъ бѣднитѣ се лишаватъ отъ правото да държатъ конкурсъ за да добиятъ стипендии. Азъ ще моля Обл. Събрание да направи препорѣжка на Правителството, щото то да не постѣпа за напредъ по тоя начинъ, но да учрѣждава въ респективнитѣ департаменти мѣстни комисии да испитватъ кандидати за стипендианти, за да може колко може повече да се явяватъ ученици, да могатъ безъ разноси да издържаватъ конкурсътъ и да не спиратъ желающитѣ по нѣмание сръдства за разноси. Това ще стане за голѣмо улеснение на желающитѣ, отъ друга страна ще се улеснатъ бѣднитѣ фамилии отъ разноси, които даже взематъ въ заемъ, а това е обременение, пакъ ако несполучатъ повече имъ тѣжи. Какъ ще издържа правителството тия комисии, то е другъ въпросъ. Азъ ще укажа на два-три пункта да може да се осъществява това нѣщо. Тамъ се намѣрватъ учители или отъ самитѣ гимназии, дѣто могатъ да се задѣлжатъ да съставятъ комисии за испитването. Вѣрвамъ и такива ще бѣдатъ въ сѣщото положение че и тѣ сѣ учители и преподавали въ гимназии ще да могатъ да направятъ нужния испитъ.

II. Герджиковъ: Не ща да се простирамъ да кажа много нѣщо по тоя въпросъ, но мисля че желанието на бюджетарната комисии се разбра какво е. Ти показва начинътъ по който това намаление на главата нѣма да поврѣди дѣлото. Говори се тукъ какво ще праватъ послѣ стипендиантитѣ на които ще падне да се прекъсне учението имъ, да останатъ ли на пѣти. Азъ другоиче разбирамъ тукъ работата. Именно комисията е смѣтала тѣй че отъ Мартъ да почне да фигурира бюджетъ и за училищата. За това смѣтала разносикътъ до испита, остави нужната сума до испита. Послѣ испита смѣтнала, до Мартъ, да сѣ достаточни 114.000 гр., които и внесева. Като остава до година Обл. Събрание да внесе нужната сума отъ бѣдния Мартъ до другия. По тоя начинъ комисията прави и економия. Азъ като разбирамъ, че комисията именно тѣй е направила не съмъ съгласенъ съ предложението и', а ще моля Обл. Събрание да приеме предложението на г. Караджова, че то е най-умѣстно. Когато се придаде приходътъ ние пакъ можемъ да увеличимъ числото на стипендиантитѣ. Азъ поддържамъ сѣщо и мнѣнието на г. Маджарова да се препорѣчи на правителството щото да представи правилникътъ за стипендиантитѣ на ревизиране на Постоянний Комитетъ. П. Комитетъ когато му се представи Правилникътъ ще вземе предъ себе-си и протоколитъ на Обл. Събрание, ще види желанието на Камарата и ще направи нужнитѣ измѣнения. Не съмъ обаче съгласенъ съ мнѣнието на г. Д-ра Стойновича да се учрѣждаватъ испитателни комисии по департаментитѣ, защото това клони повече за Ст. Загорскій департаментъ, че сега тамъ има гимназия когато другадѣ нѣматъ за да могатъ да се съставятъ комисии. Не е голѣмо препятствие за ученицитѣ, които искатъ да се учатъ, да намѣратъ пѣтни разноси отъ 100 или 200 гр. Когато една община види, че има случай и желае единъ неинъ членъ да слѣдва, не ще да жали да му даде отъ градскій съѣтъ 100 гроша да иде и издържи конкурсъ. За това тоя въпросъ може да се остави тѣй, или ако види П. Комитетъ че е нужно нѣкое измѣнение относително комисииѣ може да внесе нѣкои измѣнения въ Правилника. Главното е сега да препорѣчимъ на правителството да представи въ П. К. Правилникътъ. (Гласове: изчерпанъ, изчерпанъ.)

Г. Караджовъ: Като вземамъ въ внимание предложението на г. Маджарова и думитѣ на г. Наумова, права предложението си въ тая смисълъ, че П. К. и правителството когато преработватъ правилника да направятъ съ него както е най-полѣзно, сѣщото

както каза и г. Наумовъ заради бѣднитѣ да иматъ едни морални задължения. (чете) «Обл. Събрание като взема актъ отъ разискванията за областнитѣ стипендианти, рѣшава да се преработи отъ страна на правителството съ съгласието на Постоянний Комитетъ правилникътъ за областнитѣ стипендианти.»

В. Нейчовъ: Искамъ думата за единъ предварителенъ въпросъ. (Предсѣд.: имате думата.) Ще забѣлѣжа по тоя случай, че правителството трѣба да внимава твърдѣ много, именно за учението по вънъ, че младитѣ момци да не отивагъ да се учатъ за адвокати, че много има че всички сме такива. (смѣхъ) Но да се учатъ на индустрии и други работи отъ които има по-голямъ нужда, защото ходимъ гладни, че неможемъ да си направимъ тукъ и копчета.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли се предложението на г. Караджова? (подкрѣпа се) Които сж за него да станатъ прави. (приема се.) Турямъ на гласуване 16 гл. съ попраката на комисията. (приема се.)

Дир. Груевъ: Какъ мисли Обл. Събрание, кои да се исклучатъ и кои да не се исклучватъ отъ стипендиантитѣ?

К. Калчевъ: Г. Бобчевъ и други говориха и не направиха предложение което трѣбаше да се гласува. Отъ първия членъ, който се касае за областнитѣ стипендианти, се намалява суммата. Остава сумма 152.000 гр. до испита, а за срока до Марта се намалява на 114.000 гр., като се допуша, че ще бждатъ намалени стипендиитѣ. Г. Директоръ Груевъ заяви да не става това, а да се пресмѣтне едно намаление да се прекъснатъ стипендиитѣ на които свършватъ тая година. Това е по-добре. Въ такъвъ случай трѣба да се прибаватъ още 80.000 гр. къмъ главата за първия членъ та намалението да се счита на 72.000 гр. Може да се прибави тая сумма къмъ суммата отъ комисията, която да стане 566.000 гр. Не разумѣвамъ обаче защо не се предложи туй отъ нѣкого; това трѣбаше преди да се гласува предложението на бюж. комисия. Това впрочемъ като се пропусне сега, да се предложи на 3 гласуване на бюджета. (гласове: добре.)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 17. Поддържане на начал. учил. 1.000.000 гр.

Комисията намалява на 800.000 гр. (приема се.)

Гл. 18. Поддържане срѣдни учил. 360.000 гр.

Комисията приема безъ измѣнение. (приема се.)

Гл. 19. Поддърж. Пловдивско-Т. училище 72.000 гр.

Комисията приема. (приема се.)

Гл. 20. Помощъ на престарѣли учители 50.000 гр.

Комисията намалява на 40.000 гр.

Дир. Груевъ: За сега и 40.000 гр. сж много за тая цѣль, но работата е че се явяватъ всѣки день такива учители, та трѣба да има повече сумма за такъва цѣль.

К. Калчевъ: Въ случай, че се исчерпи всичката сумма и дотрѣба още, тогава може да се истѣгли съ правилникъ чрезъ П. К., който нѣма да откаже. За това да се приеме предложението на комисията. (приема се предложението на комисията.)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 21. Помощъ на сиротопиталище 80.000 гр.

Комисията приема безъ измѣнение. (приема се)

§ 7. *Особни разности.*

Гл. 22. Областенъ училищенъ съвѣтъ 14 000 гр.

Комисията намалява на 10.000 гр.

Д. Наумовъ: Азъ искамъ да ми се разлени, като отпущаме тая сума, какво върши тоя обл. училищенъ съвѣтъ. Нѣма и проектъ за такъво учрѣждение.

Дир. Груевъ: Имаше проектъ представенъ още лани, но като правителството премисли, че нѣма нужда отъ него до се прилага, остави го. Колкото за съвѣта, той е като съвѣщатель. (гласове: исчерпанъ!) (приема се главата на комисията.)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 23. Педагогически курсове 36.000 гр.

Комисията заличава тая глава. (Заличава се)

Гл. 24. Награди за отлични съчинения и учебници и издаване педагогически листъ 60.000 гроша.

Комисията заличава главата.

Дир. Груевъ: Дирекцията предприема да издава единъ листъ като педагогически учебникъ, поне за него ще моля Обл. Събрание да остави една сума. Знаете още има нужда да се награждаватъ отличнитѣ учебници за насърчение, периодически списания и пр. Всеко едно правителство трѣба за насърчение на писателитѣ да награждава добритѣ съчинения. Помага се за издаване периодически списания, помага се на учители и други които написватъ учебници и пр. Незная защо влиза въ очи една такъва сума. Азъ мисля по-добре е да има такъва сума. Ако не се остави една сума за награждение лица които издаватъ похвални списания, поне да се остави такъва за списаниято „Наука“ и „педагогически учебникъ“, 40.000 гр.

В. Нейчовъ: Г-да! Трѣба да се отпусне това, че Обл. Събрание отпусна на Глав. Управителъ 80.000 гр. за нищо, а тукъ — за благородна и писателска цѣль.

Предсѣд.: Понеже предложението на комисията е отрицателно, турямъ на гласуване предложението за 40.000 гр., които приематъ да станатъ прави. (пада) Които сж за главата както е отъ правителството представена да станатъ прави. (пада)

Секр. Руселиевъ: (чете)

Гл. 25. Случайни 20.000 гр.

Комисията намалява на 10.000 гр. (приема се)

Т. Кесляковъ: Предлагалъ да се дигне заседанието, а слѣдующето да стане утрѣ.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли се предложението на г. Кеслякова да се прекрататъ разискванията? (подкрѣпа се) Които сж за него да станатъ прави. (приема се.)

Има ли готови нѣкои рапорти? (нѣма)

Д. Т. Бракаловъ: Утрѣ, г-да, е официаленъ празникъ, най-голѣмъ на Румелийци. (смѣхъ) Той е свѣтлий Никола. Предлагамъ идущето заседание да стане други день.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли се предложението на г. Бракалова? (подкрѣпа се и се приема) Дневний редъ остава същия.

Съобщавамъ на г-да депутатитѣ, че утрѣ ще има молебенъ въ катедралната черква въ честь на Наслѣдника на Н. И. В. Русскій Императоръ. Ще присѣтствуватъ вички отъ Русското Консулство. Умолявате се да присѣтствувате на молебена. (гласове: прието!) (Звъни.) Засѣданието се закрива.

(Край въ 6¹/₂ часа).

Предсѣдателъ: *Д-ръ Странски.*

Подпредсѣдатели: *К. Калчовъ.*
Ив. Х. Петровъ.

Секретари: *Д-ръ Даничевъ.*
Я. Русселиевъ.

Стенографъ: *Ив. А. Шандаровъ.*